Punkt i protokollet PR 45/2016 rd

Plenum

Torsdag 28.4.2016 kl. 16.06—20.01

3. Medborgarinitiativ om att ordna en folkomröstning om Finlands medlemskap i euroområdet

Medborgarinitiativ MI 1/2016 rd

Remissdebatt

Förste vice talman Mauri Pekkarinen: Ärende 3 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Talmanskonferensen föreslår att ärendet remitteras till grundlagsutskottet, som ekonomiutskottet ska lämna utlåtande till.

Debatt

17.01 **Hanna Sarkkinen vas:** Arvoisa puhemies! On hyvä, että kansalaisaloite nostaa euron ongelmat keskusteluun. On valitettavaa, ettei eurosta aikanaan järjestetty kansanäänestystä. Ruotsalaiset hylkäsivät aikoinaan eurojäsenyyden omalla kansanäänestyksellään.

Jälkiviisaus on viisauden halvin muoto, mutta on silti todettava, että nykyisenkaltaisen euron luominen ja Suomelta siihen liittyminen oli virhe. Euro ei ole Suomen talouden ongelmia yksinään selittävä tekijä, mutta se on osa ongelmien vyyhtiä. Euro ei nykyisellään toimi ihanteellisesti. Etenkin reunavaltiot, mukaan lukien Suomi, häviävät niille liian vahvassa valuutassa, kun taas Saksa euroalueen ytimessä hyötyy sille aliarvostetusta valuutasta. Euromaat ovat liian erilaisia olosuhteiltaan ja talouskehitykseltään. Isot maat lopulta määrittelevät yhteisvaluutan säännöt, ja valuuttakurssi määrittyy pitkälti isojen maiden tilanteiden mukaan. EU-maat ovat kiinni yhteisessä kurssissa, joka ei useinkaan vastaa monien jäsenmaiden tilannetta. Liian voimakas valuutta vaikeuttaa myös Suomen elpymistä, ja devalvaation mahdollisuus on viety Suomelta pois. Rahapolitiikka on poistettu talouden työkalupakista.

Toki eurossa on hyviäkin puolia. Se esimerkiksi helpottaa kauppaa ja matkailua. Ongelmat ovat kuitenkin nykyisillään hyötyihin nähden suuria. Euron oli tarkoitus lujittaa unionia, mutta kriisin alettua se on aiheuttanut lähinnä riitaa ja jakanut EU-maita euromaihin ja ei-euromaihin, velallisiin ja velkojiin. Valuuttaunioni on vaikea saada toimimaan ilman syvälle menevää taloudellista unionia, mutta kysymys kuuluu: ovatko jäsenmaat siihen valmiita? Koska yhteisen rahan vastinparina ei ole yhteistä talouspolitiikkaa, on euron ympärille rakennettu sääntöviidakko. Yhteisvaluutan nimissä rajoitetaan järkevää suhdannepolitiikkaa ja toteutetaan supistavaa sekä työttömyyttä aiheuttavaa talouspolitiikkaa. Kun jokainen maa toisensa jälkeen pyrkii parantamaan hintakilpailukykyään leikkaamalla palkkoja ja julkista kulutusta ja sitä kautta myös tuontia, ne samalla leikkaavat muiden maiden vientimahdollisuuksia, sillä suuri osa euromaiden viennistä suuntautuu unionin alueelle. Syntyy kierre kohti pohjaa, jossa kaikki häviävät kierros kierrokselta, sillä toisen

vienti on toisen tuontia. Himoleikkaaminen supistaa taloutta ja luo taas uutta leikkaustarvetta.

Arvoisa puhemies! Euron korjaaminen on aloitettava välittömästi. Nykyisten hatusta vedettyjen talouskurisääntöjen mielekkyys on kyseenalaistettava ja ryhdyttävä määrittelemään niitä uudelleen EU-tasolla talous- ja työllisyyspolitiikan liikkumavaran lisäämiseksi. Talouskurista on tullut este työttömyyden vähentämiselle, ja sitä kautta se toimii tavoitteitaan vastaan pahentaessaan työttömyyttä ja julkistalouden ongelmia. Euroopan keskuspankin tärkeimmäksi tehtäväksi olisi nostettava työttömyyden vähentäminen ja jäsenmaille olisi annettava mahdollisuus lainata rajoitetusti suoraan keskuspankista niiden omistusosuuden suhteessa. Nykyiset talouskurisäännöt ohjaavat euromaita irvokkaasti Kreikan hallitusten ennen kriisiä harrastamaan luovaan kirjanpitoon, jota tässäkin salissa on aivan aiheellisesti kritisoitu. Keinotekoisen bruttovelkarajan sijaan pitäisi katsoa talouden aitoa kestävyyttä. Nykyinen hallitus on valitettavasti ottanut mallia tästä luovasta kirjanpidosta ja suunnittelee mittavan julkisen omaisuuden siirtämistä yhtiöihin perustellen sitä ainakin osittain myös talouskurikriteereillä. (Olavi Ala-Nissilä: Se on eri asia!)

On hyvä, että Euroopan keskuspankki on ottanut aktiivisempaa roolia rahapolitiikassa. Rahapoliittinen elvytys on toki laskenut korkoja, mutta se ei kuitenkaan ole valitettavasti juuri säteillyt reaalitalouteen ja työllisyyteen. Rahapoliittinen elvytys on vaarassa mennä finanssipeleihin ja omaisuusarvoihin ja synnyttää sitä kautta uutta finanssikuplaa. Parhaiten toimisi suoraan investointeihin ja pienituloisten ostovoimaan suunnattu elvytys.

Arvoisa puhemies! Euro on sitonut siinä olevien maiden kohtaloita yhteen, ja aloitteen aikana on mietittävä, onko mielekästä järjestää eurokansanäänestystä vain Suomessa tai onko yhden maan euroero edes realistisesti ajateltuna mahdollinen. Yksipuolinen euroero ilman valmista mekanismia olisi valtava taloudellinen ja poliittinen riski. Suomen hallituksen tulisi eurooydissä ajaa sitä, että Emuun luotaisiin mekanismi, jolla jäsenmailla olisi aito mahdollisuus erota rahaliitosta. Ei voi olla niin, että euro on ikuinen pakkoavioliitto. Unionilla on myös oltava suunnitelma koko euron hallitulle purkamiselle, sillä jos euroa ei saada korjattua, niin silloin sen hallittu purkaminen lienee ainoa viisas ratkaisu.

17.06 **Simon Elo ps:** Arvoisa puhemies! Kansalaisaloite on kansalaisten aktiivisuuden osoitus. Se on tahdonvoima, jota edustuksellisen demokratian edustajan on kunnioitettava. Kansalaisaloite on kaikkien allekirjoittajien yhteinen tahdonilmaisu. Aloitteen käsittelytavasta on ollut erilaisia näkemyksiä, sisältäähän aloite merkittävästi myös talouspolitiikkaa. Se ei ole siis pelkästään valtiosääntöön liittyvä aloite. Perustuslakivaliokunta pyytää lausuntoa talousvaliokunnalta, ja näin ollen aloite saa asianmukaisen ja perusteellisen käsittelyn.

Kansalaisaloite tähtää kansanäänestyksen järjestämiseen. Paavo Lipponen ja Sauli Niinistö eivät aikanaan antaneet kansan päättää. Kansalta vietiin yleinen ja yhtäläinen pala demokratiaa eli äänioikeus. Tilanteessa, jossa euro natisee liitoksistaan, kansanäänestyksen järjestämistä voivat kannattaa sekä euroeroa kannattavat että sitä vastustavat henkilöt.

Arvoisa puhemies! Euroalueen perusongelma on se, että euro on liian halpa Saksalle ja liian kallis muulle Euroopalle. Euroalue ei täytä optimaalisen valuuttaunionin ehtoja. Demokraattinen oikeutus on heikentynyt, eikä ole ihme, että kansalaiset haluavat äänensä kuuluviin.

Rahaliiton hajoamista tai euroeroa ei ole virallisesti käsitelty. Suomen on kuitenkin varauduttava erilaisiin mahdollisuuksiin. Stefan Törnqvist on epäillyt, ettei 5 prosentin tuot-

tavuusloikka riitä euro-Suomen talouden tervehdyttämiseen. Hän kaipaakin tietoista ja harkittua strategiaa eikä ajopuuna ajelehtimista. Helsingin yliopiston prosessorin Vesa Kanniaisen mukaan eurosta voidaan erota. Hän perustaa käsityksensä tutkimusryhmä Euro Think Tankin eli ETT:n selvityksiin. Tärkeää onkin arvioida ne vaihtoehdot, joita Suomella on olemassa.

ETT on esittänyt kolme vaihtoehtoa. Ensimmäinen näistä on ajopuuvaihtoehto, jossa Suomi olisi mukana liittovaltiokehityksessä ilman selvää tavoitetta ja hyväksyisi muiden maiden saneleman politiikan. Tähän ajopuuhun Törnqvist viittasi, ja tämä ei oman arvioni mukaan ole Suomelle hyvä vaihtoehto. Toinen vaihtoehto on peesaaminen. Tämä jättäisi mahdollisuuden euroeroon myöhemmin, ja tässä vaiheessa Suomi irtaantuisi liittovaltiokehityksestä ja palaisi yksipuolisesti noudattamaan Maastrichtin sopimusta, sitä samaa sopimusta, johon kaikki jäsenmaat sitoutuvat mutta jota kukaan ei ole noudattanut. EU on aina osannut olla noudattamatta omia sääntöjään. Kolmas vaihtoehto on niin sanottu fixit. ETT pitää euroeroa realistisena vaihtoehtona mutta poliittisesti vaikeana toteuttaa. Valtiotieteen tohtori Heikki Koskenkylän mukaan tämä helpottaisi huomattavasti talouden sopeuttamistarpeita mutta toisi erilaisia siirtymäkustannuksia. ETT:n arvioiden mukaan Suomi jäisi kuitenkin nettosaajaksi. Tällä hetkellä tilannehan on päinvastoin. Voinkin lämpimästi suositella Heikki Koskenkylän tekemää hyvää arviota näistä eri vaihtoehdoista.

Suomen lähtö eurosta on kuin vanki pakenisi vankilasta. Lainatakseni Lontoon pormestaria Boris Johnsonia: on kuin vartija olisi jättänyt vahingossa oven auki ja ihmiset voivat nähdä aurinkoisen maan toisella puolella. Näin Johnson kuvaili sitä tilannetta, missä Britannia on tällä hetkellä, ja sitä tilannetta voi kuvailla myös siinä, mitä me voimme tehdä, eli tässä kansalaisaloitteessa.

Arvoisa puhemies! Jos tämä kansalaisaloite ei johda kansanäänestykseen, on euron vaikutuksista tehtävä virallinen vaikutusten arviointi ja muotoiltava erilaiset vaihtoehdot sellaisiksi, että ne on mahdollista toimeenpanna, mikäli rahaliitto uhkaa hajota tai Suomi jäädä EU:n kehityksessä ajopuun rooliin. Rohkaisenkin kaikkia kansanedustajia tukemaan kansalaisten mahdollisuutta ilmaista mielipiteensä eurojäsenyydestä, sillä kävi miten kävi, pulinat pois, kyllä kansa tietää.

17.11 **Pertti Salolainen kok:** Arvoisa herra puhemies! Koen, että tämä kansalaisaloite on aika paljolti yritys sysätä taloutemme ongelmat jonnekin muualle, vaikka nämä ongelmat ovat syntyneet meistä itsestämme. Meidän taloudelliset ongelmamme johtuvat meistä, eivät eurosta. Emme ole osanneet hoitaa talouttamme ilman kaksinumeroisia devalvaatioita kerran kymmenessä vuodessa, mikä oli Suomen taloushistoria ennen kuin me liityimme tähän euroon. Todellakin kaksinumeroiset devalvaatiot joka kymmenes vuosi ja aina välillä kurjaa talouspolitiikkaa, mikä vaati sen, että kurssi oli korjattava.

Tässä on tapahtunut montakin virhettä kyllä matkan varrella sillä tavalla, että tässä sisäisessä devalvaatiossa eivät oikeastaan ketkään ole onnistuneet. Kriteerit olivat sellaiset, että esimerkiksi Saksakaan, joka porskuttaa tällä hetkellä varsin hyvin, ei pystynyt täyttämään näitä kriteereitä vaan oli oikeastaan ensimmäisiä, joka rikkoi näitä pelisääntöjä. (Eduskunnasta: Kyllä!) Se ei ollut hyvä ennuste koko tälle europrojektille. Mutta mistä johtuu, että Saksa tänä päivänä pärjää hyvin? Se johtuu yksinkertaisesti siitä, että Saksa on pannut menonsa ja budjettinsa kuriin sillä tavalla, että se on tehnyt tämän sisäisen devalvaation, joka hoitaa maan taloutta erinomaiseen kuntoon.

Meillä Suomessa syyllisiä siihen, että me emme ole samassa kunnossa kuin Saksa, ovat tietysti hallitukset, eduskunta ja etujärjestöt, jotka eivät ole osanneet sopeutua tähän uuteen maailmanjärjestykseen eli siihen, että devalvaatiolla me emme voi hoitaa Suomen taloudellisia ongelmia kerran kymmenessä vuodessa. Lisäksi tässä on ollut hyvin paljon muitakin ongelmia, nimittäin se, että euroalueeseen on otettu mukaan sellaisia maita, joita sinne ikinä ei olisi pitänyt ottaa. Yksi näistä maista on Kreikka, jota ei olisi ikinä pitänyt ottaa mukaan. Mutta on otettu myöskin mukaan sellaisia maita, joitten talous on horjunut niin paljon, että niistä on tullut taakkaa myöskin koko tälle euroalueelle. Onneksi monet maat ovat nyt oppineet: Espanja on oppinut aika hyvin, Irlanti on oppinut aika hyvin, ja Portugalikin on oppimassa. (Olavi Ala-Nissilä: Päinvastoin!) Kysyn: onko Suomi oppimassa, olemmeko me oppimassa tähän euromaailmaan sillä tavalla, että emme itse aiheuta niitä vaikeuksia, jotka meidän päällemme ovat kaatumassa?

Arvoisa puhemies! En käsittele nyt näitä laajempia euroalueen ongelmia, mutta totean, että tästä eteenpäin Suomen oltava erittäin aktiivinen EU:n puitteissa ja valvottava, että ei tehdä enää uusia suuria virheitä eri maitten osalta.

17.15 **Vesa-Matti Saarakkala ps:** Arvoisa herra puhemies! Lainsäädäntömme ei tunnista eikä tunne sellaista elementtiä, jossa kansalaiset voisivat suoraan päättää jostakin yksittäisestä asiasta. Tunnetaan vain edustuksellinen päätöksentekotapa, jota neuvoa antava kansanäänestyskin edustaa, koska kansanäänestys on itse asiassa neuvoa pyytävä. Kansanäänestys voidaan järjestää vain eduskunnan päätöksellä eli pyynnöstä, ja lopullinen päätösvalta myös äänestyksen järjestämisen seurauksista on eduskunnalla, myös vastuu on eduskunnalla. Jos neuvoa antava kansanäänestys halutaan järjestää, silloin siis pyydetään neuvoa eikä olla lainsäätäjinä varmoja omasta kannasta. Aikanaan rahaliiton jäsenyydestä päätettäessä eduskunta ei ole pyytänyt neuvoa. Eikö sitä sitten ole tarvittu, vai mikä lienee syynä? Joka tapauksessa tilanne on se, että moni rahaliitosta aikanaan päättämässä ollut kansanedustaja on nykytiedon valossa perustanut päätöksensä virheellisiin olettamiin.

Arvoisa puhemies! Minusta Suomen jäsenyyteen rahaliitto Emussa ja rahaliittoon ylipäätään sisältyy sellaisia elementtejä ja monia epävarmuuksia ja ulottuvuuksia, että olisi syytä kysyä neuvoa kansalta. Jos kansanedustaja omaa varman kannan Suomen jäsenyyteen rahaliitossa, silloin en varsinaisesti ymmärrä neuvon pyytämistä.

Arvoisa puhemies! Tässä kansalaisaloitteessa sinänsä on kysymys poliittisesta toimenpiteestä, jolla halutaan tarjota neuvoa eduskunnalle koskien Suomen jäsenyyttä rahaliitossa. Nyt siis kysytään, haluammeko kuulla kansaa.

17.18 **Peter Östman kd:** Arvoisa puhemies! On hyvä, että me voimme käydä avointa keskustelua EU:n ja euron kehityksestä ja tulevaisuuden suunnasta. Niin kuin tässä kansalaisaloitteessa todetaan, päätös Suomen liittymisestä euroalueeseen tehtiin eduskunnassa keväällä 98. On totta, niin kuin kansalaisaloitteen tekstissä lukee, että Suomi on kärsinyt jäsenyydestään euroalueessa enemmän kuin useimmat muut jäsenmaat, ja on myös totta, että euroalue ei ole kehittynyt sellaiseksi kuin eduskunnalle vuonna 98 esitettiin. Mutta, arvoisa puhemies, on myös totta, että Suomi on myös hyötynyt euroalueeseen kuulumisesta. Toisaalta on myös syytä todeta, että Suomi ei ole kyennyt uudistamaan talouttaan, mitä ei voi laittaa yksin euron syyksi. Suomi olisi voinut pärjätä myös yhteisvaluutan kanssa, mikäli talouden rakenteita olisi korjattu hyvissä ajoin.

Arvoisa puhemies! Tässä tilanteessa on syytä käydä, niin kuin sanoin, avointa keskustelua sekä EU:n että euroalueen tulevaisuudesta. EU-komission puheenjohtaja Jean-Claude Juncker julkisti kesäkuussa suunnitelman "Euroopan talous- ja rahaliiton viimeistely". Raportin takana ovat myös Eurooppa-neuvoston, euroryhmän, EKP:n ja Euroopan parlamentin puheenjohtajat. Tämä niin sanottu viiden puheenjohtajan raportti ajaa voimakkaasti liittovaltiokehitystä talous- ja rahaliiton kautta. Komission tiedonanto keskittyy lyhyen aikavälin toimenpiteisiin. Se kuitenkin selkeästi toteaa, että kaikkia näitä toimia tulee tarkastella askelina kohti 10 vuoden kuluttua toimivaa todellista talous- ja rahaliittoa, etenemistä kohti keskitettyä talous-, rahoitus-, fiskaali- ja poliittista unionia.

Arvoisa puhemies! Hallituksen kanta komission Emu-tiedonantoon on kriittinen, mistä voi iloita. Siinä on kuitenkin muutama kohta, joita olisi syytä vielä tiukentaa. Esimerkiksi pankkien konkursseja varten perustetusta kriisinhallintarahastosta ei yhteisvastuuta pitäisi ennenaikaisesti lisätä valtioiden takauksilla. Taloudellisesti merkittävin lyhyen aikavälin ehdotus lienee yhteisen talletussuojajärjestelmän perustaminen. Silloin Suomessakin toimivat pankit osallistuisivat muiden jäsenmaiden pankkien konkurssien maksamiseen, ja ne keräisivät tähän tarvitsemansa rahat asiakkailtaan.

Arvoisa puhemies! KD on vastustanut yhteisvastuun lisäämistä ja ollut markkinakuri-Emun kannalla. Markkinoiden toimiessa jäsenmaiden heikko taloudenhoito johtaa valtionvelan korkojen nousuun ja hyvä taloudenpito korkojen laskuun. Markkinakuri-Emu pakottaa jäsenmaat pitämään huolta yritystoiminnan edellytyksistä, turvallisuudesta, toimivasta infrastruktuurista, koulutetusta työvoimasta ja sen innovatiivisuudesta. Emun viimeistely herättää suurta huolta jäsenmaiden parlamenteissa, hallituksissa ja myös kansalaisten keskuudessa. Viiden puheenjohtajan raportti pyrkii, niin kuin sanoin, syventämään EU:ta talouden, rahoituksen, budjetin ja poliittisella tasolla. Tämä tuo myötään uusia byrokraattisia elimiä, vähemmän läpinäkyvyyttä ja vie päätöksentekoa kauemmaksi kansalaisista. Nyt ollaan jo panemassa toimeen ensimmäistä vaihetta kolmivaiheisessa etenemisessä, joten nyt on korkea aika ottaa kantaa. Tästä tulee perusteellisesti keskustella kansallisissa parlamenteissa ennen kuin otetaan seuraavia askelia tässä prosessissa. Talouskasvua hakevan politiikan suunta on väärä, jos se kadottaa näkyvistä yritteliäisyyden ja perheen tärkeyden, viiden puheenjohtajan raportin peruslähtökohtana kun on yhdentyminen, jolla on suuria seurauksia kaikille kansallisille demokratioille Euroopassa.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: Itsenäinen rahapolitiikka tuo etuja, aivan kuten kansalaisaloitteessa todetaan, mutta se ei ole mikään oikotie onneen, mikäli ei tehdä järkevää talouspolitiikkaa. On hyvä muistaa, että devalvaatiossa on myös huonoja puolia. Suomen euroalueesta eroamisen vaikutuksia tai kustannuksia ei juurikaan käsitellä aloitteessa, joten on käytännössä mahdotonta arvioida, mitä vaikutuksia tuollainen päätös toisi esimerkiksi Suomen vastuiden osalta ja vaikkapa valtionvelkaan ja valtion korkomenoihin. KD kannattaa perusteellista selvitystä eurossa pysymisen hyödyistä (Puhemies koputtaa) ja haitoista sekä kunnollisia arvioita eroamisen tai mahdollisen eroamisen kustannuksista, mutta pidämme myöskin tärkeänä, että hallitus valmistautuu Britannian mahdolliseen EU-eroon ja mahdolliseen euroalueen hajoamiseen ja tekee laskelmia näiden vaikutuksista Suomeen.

17.24 **Leena Meri ps:** Arvoisa herra puhemies! Tosiaan muistan vuoden 94, kun EU-jäsenyydestä äänestettiin. Aloitin silloin oikeustieteen opinnot ja tosiaan en kuullut muuta kuin sitä hekumaa siitä, miten hienoa on sitten tulla kansainväliseksi ja että meillä on tuleva hieno maailma ja nyt kaikki EU:hun. Myöhemmin sitten elämä eteni, ja tosiaan seurasin itse

politiikkaa ja huomasin, että vuonna 98 mehän emme tosiaan äänestäneet eurojäsenyydestä, ja minä ainakin henkilökohtaisesti silloin ymmärsin, että herranjestas sentään, ei tästä ole koskaan keskusteltu. En minä tiennyt silloin alun perin äänestäväni tästäkin.

Minusta on aivan hieno asia, että tästä keskustellaan, ja minä pidän erittäin tärkeänä, että tästä kansalta voidaan kysyä neuvoa, mutta toki tämä on aika paljon nyt siinä mielessä jälkijunassa, että me emme voi palata enää semmoiseen puhtaaseen, autenttiseen tilanteeseen. En tiedä, minkä takia SDP:n ja kokoomuksen johdolla on silloin tämmöinen tulkinta-ajatus otettu, koska kuitenkin sitten Ruotsi ja Tanska ovat ainakin tämän aloitteen mukaan tulkinneet tätä Maastrichtin sopimusta toisin.

En halua vaikuttaa siihen, miten kansalaiset itse haluavat tässä asiassa äänestää, jos tällainen äänestys tulee, mutta tässä aloitteessa puhutaan siitä, että jos joku haluaa äänestää eurojäsenyyden puolesta, hän hyväksyy sen, että olemme velkaunioni ja ylikansallinen liittovaltio. Itse ainakin uskon ja toivon, että jatkossakin me voimme vaikuttaa EU:hun niin, että meillä olisi mahdollisimman paljon itsemääräämisoikeutta. Olen monista EU-säädöksistä hyvin ihmeissäni, ja meille tulee monta kertaa eteen se, että me emme voikaan säätää tästä, koska EU:n pakottava lainsäädäntö meitä estää. Siinä mielessä oikeastaan mietin, kun tässä on tämä eniten julkisuutta saanut henkilö, joka tätä aloitetta on tehnyt, miksi hän ei pyytänyt äänestämään EU-jäsenyydestä, sillä ne asiat, mitä tässä tuodaan esille myöskin, vaikuttavat EU-jäsenyyden kautta, niin että euro ei ole se ainoa ongelma tai ilo, ihan miten sen kukakin haluaa nähdä.

Minä pyysin avustajaani katsomaan, vaikkei tämä suoraan nyt ihan euroon liity, mitä kaikkia hullutuksia viime vuosina on EU:sta tullut. Ihan muutama oli minusta hauska. Tämmöinen otsikko kuin paljastavat vaatteet: EU:ssa on mietitty, pitäisikö ulkona työskentelevien ihmisten vaatetuksesta huolehtia paremmin, kun he altistuvat liikaa auringolle, ja tämä liittyy nyt nimenomaisesti baijerilaisiin tarjoilijoihin, ja he sitten taas kampanjoivat sitä vastaan. Lisäksi löytyivät tämmöiset kumisaappaiden käyttöohjeet, että niiden tulee olla kahdellatoista eri kielellä. Sitten oli tämä käyrät kurkut -keskustelu silloin joskus aikanaan, ja sehän sitten päättyi siihen, että ei sitä sitten säädettykään. Mutta tämmöistä kaikkea erikoista on, ja muistan, että tässä kerran perussuomalaisten nykyinen kansanedustaja Sampo Terho kirjoitti — oliko 2003, taisi olla — että hän oli tutkinut, että maidosta löytyi tuommoiset 4 500 eri määräystä. Kyllä siellä paljon on turhaa byrokratiaa, ja se ei kyllä sitten tällä eurojäsenyydellä ratkea.

Sitä mietin äsken, kun kuuntelin edustaja Salolaisen puhetta ja hän puhui hyvin myönteisesti eurosta, ja minä taas katsoin Suomen uutisista, kun komissaari Jyrki Katainen Ylen aamu-tv:ssä 23.4. puhui siitä, että nationalistit ja populistit ovat hyvin vaarallisia. Hän keskustelussa rinnasti heidät jopa terroristeihin ja katsoi, että tällä hetkellä on vallalla semmoinen käsitys EU-kansalaisissa, että integraatiota pitäisi syventää. En tiedä nyt, mihin nämä Kataisen näkemykset perustuvat ja keitä hän näillä tarkoitti, mutta jos katsoo nationalismia sen määrittelyn mukaan, niin se on kansallismielisyyttä ja halua säilyttää oma identiteetti ja itsemääräämisoikeus ja tämäntyyppisiä asioita.

Tuli sitten mieleen, olisivatkohan nämä kansalaisaloitteen tekijätkin sitten Kataisen mielestä tämmöisiä nationalisteja tai jonkinlaisia jopa terroristeja, kun tätä tämmöistä kirjoitusta katsoo. En tiedä, mitä hän tällä haki. Mutta minusta kriittinen keskustelu ja hyvinkin kyseenalaistava on erittäin tervetullutta ja sitä ei pitäisi koskaan tyrehdyttää. Itse olen sitä mieltä, että meidän täytyy uskaltaa kuulla kansalaisia tässä asiassa. Tämä olisi pitänyt tehdä jo ajat sitten.

17.29 **Satu Hassi vihr:** Arvoisa puhemies! Kansanäänestyksen oikea aika olisi ollut ennen Suomen liittymistä rahaliittoon ja euroon. Vihreät esittivät sitä silloin, mutta valitettavasti silloin ehdotuksemme ei saanut riittävää vastakaikua. Ne ongelmat, jotka nyt ovat käsillä, olivat esillä myös eduskuntakeskustelussa ennen Suomen liittymistä rahaliittoon. Olen itse toukokuussa 97 sanonut näin: "Viimeistään seuraavan suhdannetaantuman, siis Emu-aluetta koskevan taantuman, yhteydessä tulee syntymään voimakas poliittinen vaatimus Emu-alueen yhteisestä talouspolitiikasta. Tässä vaiheessa on kaksi vaihtoehtoa, joista ensimmäinen on se, että yhteisen talouspolitiikan tarve sinänsä laajasti tunnustetaan, mutta puuttuu poliittinen uskallus synnyttää niitä päätöksentekorakenteita, joita yhteinen talouspolitiikka edellyttäisi. Jos näin käy, sillä voi olla hyvinkin vahingollisia seurauksia koko alueen taloudelliselle kehitykselle. Toinen vaihtoehto on, että tällaisessa paineessa synnytetään ainakin jollain tavoin tai jossain muodossa sellaiset päätöksentekorakenteet, jotka pystyvät myös talouspoliittista päätöksentekoa hoitamaan. Jos tuollaiseen vaiheeseen joudumme ja jos Suomi siinä vaiheessa on Emun jäsen, luultavasti tuossa vaiheessa tulen itse kannattamaan sitä vaihtoehtoa, että näitä päätöksentekorakenteita luodaan."

No, edustaja Salolainen on ihan oikeassa siinä, että on tehty virheitä muun muassa siinä, että on otettu rahaliiton jäseniksi maita, joita ei olisi pitänyt ottaa, kuten Kreikka. Mutta kuitenkin meidän tulisi tavoitella EU:n vahvistamista eikä sen heikentämistä. Me tarvitsemme toimintakykyistä unionia, jotta voimme yhdessä ratkoa muun muassa ilmastonmuutokseen, terrorismiin ja pakolaisiin liittyviä haasteita. (Susanna Huovinen: Sosiaalista oikeudenmukaisuutta!) Jos nyt alkaisimme purkaa tätä yhteistä valuutta-aluetta, niin horjuttaisimme koko Euroopan unionia, ja sen tämän aloitteen alullepanijakin kyllä hyvin tietää. On vaikea kuvitella sellaista tosielämän prosessia rahaliitosta eroamiseksi, josta ei seuraisi vielä suurempi taloudellinen mylläkkä kuin ne, mitä viime vuosina olemme nähneet. (Susanna Huovinen: Aivan!)

Eli me tarvitsemme nyt enemmän, vahvempaa keskinäistä solidaarisuutta ja myös EU:lle ja Euroopan keskuspankille toimivaltaa puuttua niihin ongelmiin, jotka ovat käsissä. Unionihan on jonkun verran tehnyt näitä askeleita, jotka liittyvät velkaantumiseen ja pankkisektoriin. Esimerkiksi pankkien ja valtioiden välistä kohtalonyhteyttä on purettu ja pankkisektorin vakautta vahvistettu. Kreikkaa lukuun ottamatta ongelmamaat saavat jo lainansa markkinoilta. Seuraavaksi pitäisi kohdata niitä ongelmia, jotka liittyvät siihen, että erot jäsenmaiden taloudellisessa suorituskyvyssä ovat suuria ja myös suhdanne-erot ovat merkittäviä maiden välillä. Näistä asioista keskusteltiin ennen Suomen liittymistä rahaliittoon. Mutta tosiaan toistan, että eurosta eroaminen ei nyt helpottaisi vaan pahentaisi ongelmia. Monien ongelmien ratkaiseminen edellyttäisi myöskin riittävää toimivaltaa Euroopan keskuspankille: sitä, että se voisi toimia enemmän normaalin keskuspankin tavoin. Tämä tietysti on ongelma niille, jotka lähtökohtaisesti karsastavat Euroopan unionia, mutta me vihreät näemme, että tämän yhteisen päätöksenteon lisääminen rajatulla tavalla toisi kaikille paremman unionin, kestävämmän talouden ja paremman hyvinvoinnin.

Myös EU-parlamentissa vihreät ovat esittäneet EU:lle kunnianhimoista vihreää investointiohjelmaa, jolla voidaan tukea ja uudistaa erityisesti kriisimaiden talouksia. Suomessa hyvin vähän tuodaan esille sitä, että euroalueen vaihtotasetta eniten heiluttava seikka on tuontiöljyn laskun suuruus. Ohjaamalla toimia ja varoja ilmastoinvestointeihin, uusiutuvaan energiaan, jonka potentiaali näissä ongelmamaissa on erittäin suuri, löisimme monta kärpästä yhdellä iskulla.

Kaiken kaikkiaan tässä keskustelussa meidän on syytä muistaa se perimmäinen asia, että jos Eurooppa ei ole vakaa ja hyvinvoiva, on hyvin epätodennäköistä, että Suomikaan voisi olla. EU perustettiin takaamaan rauhaa ja vahvistamaan yhteistyötä Euroopan maiden välillä, ja nämä tavoitteet ovat ajankohtaisia tavoitteita tänäkin päivänä.

17.35 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa herra puhemies! On aina hyvin tärkeää, että kansalaisaloitteet käsitellään täällä eduskunnassa asianmukaisesti. Minun mielestäni keskustan kunniapuheenjohtaja Paavo Väyrysen aloite koskettaa erittäin tärkeää aihetta, ja siksi on syytä kyllä kiittää Väyrystä siitä, että hän on nostanut tämän tärkeän asian julkiseen keskusteluun, vaikka tästä euroerosta olemmekin aika lailla toista mieltä. Ero eurosta olisi hyppy tuntemattomaan, jota nyt ei ole syytä tehdä. Mutta samaan aikaan meidän on muistettava, että Euroopan rahaliitossa on sekä hyvää että korjattavaa.

Tämä julkinen mielikuvahan on ollut usein se, että silloin kun euroon liityttiin, emme oikein ymmärtäneet sen seurauksia tai niitä ei pohdittu. Tosiasia kuitenkin on, että Suomessa jäsenyyden vaikutuksia pohdittiin erittäin monipuolisesti ennen päätöksentekoa. (Susanna Huovinen: Kyllä, juuri näin!) Eri asia on se, kuinka hyvin nämä vaatimukset sitten sisäistettiin. Ongelmia on, koska Suomessa ei toimittu 90-luvulla siten kuin Emu-jäsenyyttä pohdittaessa todettiin välttämättömäksi. Silloin tiedettiin, että euro tulee alentamaan korkotasoa, helpottamaan ulkomaankauppaa, ja tiedettiin myös, että joustavuutta tarvitaan jatkossa enemmän, kun devalvaatioase ei ole käytössä. Työmarkkinajärjestöjen tuolloisessa yhteisessä Emu-paperissa sekä professori Jukka Pekkarisen selvityksessä todettiin, että liikkuvia palkanosia tarvitaan, kun jatkossa ei voi devalvoida. Näihin osiin olisivat kuuluneet tulospalkkiot, henkilöstörahastot sekä myös Emu-puskurit. Näiden toteutus ja hyödyntäminen ovat valitettavasti jääneet vähäisiksi. Emu-puskureiden periaatehan on se — jo Raamatustakin tuttu — että lihavina vuosina viljaa laitetaan syrjään, jotta niitä sitten laihoina vuosina voidaan käyttää. Olosuhteet ymmärrettiin, toteutus on jäänyt lihavina vuosina puoliväliin, tämä täytyy sanoa. Eli nyt jos koskaan esimerkiksi on tilanne, jossa Emu-puskureiden käyttöönotto olisi perusteltua, ja tätähän me sosialidemokraatit olemme omassa vaihtoehdossamme esittäneet. (Olavi Ala-Nissilä: Ei ratkaise ongelmaa!)

Puhemies! Eurossa on sekä hyvää että korjattavaa. Hyvää ovat eittämättä alhaiset korkotasot. Ne auttavat monia asuntovelkaisia perheitä. Hyvää on esimerkiksi se, että valuuttariski on poistunut euroalueelta. Se on auttanut monia ja pieniä keskisuuria yrityksiä. Nyt kun Emua kehitetään, on hyvin tärkeää, että sitä kehitetään kasvua, työllisyyttä, sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja rahoitusvakautta kehittävään suuntaan, ja on myös hyvin tärkeää, että esimerkiksi pankkiunionissa sijoittajavastuuta vahvistetaan ja myös veroparatiisien torjuntaa vahvistetaan entisestään.

Puhemies! Minä haluan alleviivata, että on hyvin tärkeää Emua kehitettäessä, että jokainen valtio vastaa omasta taloudestaan, omista veloistaan, no bail-out -periaatetta on noudatettava. Ei saa olla mitään eikä saa syntyä mitään yhteistä saavia, johon velat laitetaan muiden maksettavaksi — sitä ei saa koskaan tulla. (Olavi Ala-Nissilä: Se vähän tahtoo olla jo!) SDP:llä on ollut tässä selkeä ja johdonmukainen linja aivan kuten myös Euroopan kriisimaiden tukipaketteihin liittyen: ei tukipaketteja ilman tiukkoja ehtoja. Tähän liittyen olen kyllä vähän huolestuneena seurannut esimerkiksi tilannetta Kreikassa tänä päivänä. Olisi hyvä tietää, suunnitellaanko tässä jo kohta uutta tukipakettia, pelastuspakettia. Ja kyllä tässä täytyy nyt, puhemies, sanoa, että vähän hämmästyttää tässä esimerkiksi perussuomalaisten linja. Ensi töiksi, kun he tulivat hallitukseen, hyväksyttiin Kreikka kolmonen, jota

täällä on jo nimitetty Soini ykköseksi. (Ari Jalonen: Ohhoh! — Välihuutoja) Ja nyt täytyy kysyä, keskittyvätkö perussuomalaiset tähän euroerokeskusteluun samaan aikaan kun toisaalla rukataan jo Soini kakkosta. (Eduskunnasta: Missä se piilokamera on?)

Arvoisa puhemies! Emu-ongelmat tunnetaan. Niihin pitää löytää ratkaisuja sen sijaan, että ottaisimme hypyn tuntemattomaan. On rakennettava uudestaan kansallinen tietoisuus siitä, mitä yhteisvaluutan jäsenyys edellyttää Suomelta, miten me pysymme kilpailukykyisenä yhteisen valuutan oloissa. Me tarvitsemme osaamista, koulutusta, ja nyt tähän nähden esimerkiksi hallituksen esittämät osaamisen ja koulutuksen leikkaukset ovat tuhoisia. Meidän on turvattava pitkän aikavälin osaamistaso, panostettava muiden maiden tavoin näihin asioihin. On huomattava myös, että palkat ovat vain osa tuotteiden hinnasta, myös laatu ratkaisee ja monet muut seikat. Siksi on ollut harmi nähdä, että hallituksen usko tähän kilpailukykyyn on lähtenyt lähinnä siitä, että palkkatasoa olisi väkisin, väen vängällä, alennettava.

Lopuksi voi kysyä, puhemies, miten euroero sujuisi, mitä seurauksia sillä olisi. En usko, että kukaan voi väittää tarkasti tietävänsä, ja tähän kokeeseen me emme ainakaan halua ryhtyä. On myös muistettava, että kaikkia maamme ongelmia ei voi laittaa euron syyksi. Vai ajatteleeko joku täällä, että esimerkiksi oma markka olisi pelastanut vääriä valintoja tehneen Nokian ja sanomalehtipaperiin panostavan metsäteollisuuden? Ei. Oma valuutta ei suojaa huonoilta strategisilta valinnoilta, joita yritykset ovat Suomessa tehneet. Niitä ei suojaisi myöskään pohjoismainen Pohjolan kruunu, mitä Paavo Väyrynen on aiemmin esittänyt.

Puhemies! Kaiken kaikkiaan Euroopan unionissa on paljon hyvää, mutta siellä on myös paljon kehitettävää. Kaikki, mikä Euroopan unionista tulee, ei toden totta ole korkeamman sanaa. Kaikkea ei tarvitse kannattaa, kuten vaikkapa autotallien energiatodistusta, mitä koskevan lain kaikki hallituspuolueet ovat juuri tässä salissa hyväksyneet. Eli tämmöisestä pois, (Puhemies koputtaa) järki käteen. Kehitetään Eurooppaa (Puhemies koputtaa) oikeaan, hyvään suuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Huomaan, että ministerillä on ilmeisesti kiire. Kuinka kova kiire? Mieluusti annan puheenvuoron kaikkien eduskuntaryhmien edustajille ennen kuin ministeri käyttää ensimmäisen puheenvuoron. [Ministeri Alexander Stubb nyökkäsi.]

17.42 **Markus Lohi kesk:** Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä on kansalaisaloite, jonka on allekirjoittanut 53 425 kansalaista. Heidän mielestään Suomen eurojäsenyydestä tulisi järjestää kansanäänestys, jonka yhteydessä kerrottaisiin jäsenyyden tähänastisista vaikutuksista ja siihen liittyvistä tulevaisuuden uhkista ja riskeistä.

Suomen valtiosääntöön neuvoa-antava kansanäänestys sisällytettiin vuonna 1987. Ahon hallituksen aloitteesta kansalaiset pääsivät vuonna 94 äänestämään Euroopan unioniin liittymisestä. Äänestyksessä oli kaksi vaihtoehtoa: äänestäjän tuli vastata joko "kyllä" tai "ei" kysymykseen, tuleeko suomen liittyä Euroopan unioniin jäseneksi neuvotellun sopimuksen mukaisesti. "Kyllä"-vaihtoehtoa kannatti 57 prosenttia äänestäjistä ja "ei"-vaihtoehtoa 43 prosenttia. Eduskunta kunnioitti kansan tahtoa ja päätti äänin 152 puolesta, 45 vastaan hyväksyä Suomen EU-jäsenyyden. (Susanna Huovinen: Hyvä päätös!)

Päätös Suomen liittämisestä euroalueeseen tehtiin eduskunnassa keväällä 98. Jäsenyydestä ei järjestetty kansanäänestystä. Paavo Lipposen ensimmäinen hallitus antoi eduskun-

nalle asiasta ainoastaan valtioneuvoston tiedonannon. Mielestäni Lipposen ensimmäisen hallituksen olisi pitänyt ennen euroalueeseen liittymistä antaa eduskunnalle esitys neuvoa-antavan kansanäänestyksen järjestämisestä. Näin siksi, koska kyseessä oli merkittävä ratkaisu, josta ei oltu päätetty vielä silloin, kun kansa äänesti Euroopan unioniin liittymisestä. Euroalueesta eroaminen olisi myös sellainen päätös, joka vaatisi neuvoa-antavan kansanäänestyksen, jos Suomen valtionjohto päätyisi eurosta eroamisen kannalle.

Eurojäsenyydestä on ollut kiistatta suomalaisille ja Suomen elinkeinoelämälle sekä hyötyä että haittaa. Olemme nauttineet euroaikana poikkeuksellisen alhaisista koroista ja yhteisen valuutta-alueen eduista. Toisaalta olemme menettäneet oman rahapolitiikan ja joutuneet myös kantamaan vastuuta euroalueen kriisimaiden rahoituksesta, kuten täällä on aikaisemmissa puheenvuoroissa todettu. Perustellusti voidaan myös sanoa, että euron arvo ei ole ollut vientiteollisuuden kannalta edullinen ainakaan pääosaltaan euroalueeseen kuulumisen aikana. Euron tuomia hyötyjä ja haittoja voidaan arvioida, mutta niiden laskeminen on mahdotonta. Emme tiedä varmuudella, miten taloutemme olisi kehittynyt omassa valuutassa.

Euroalueessa pysyminen tai siitä eroaminen on taloutemme kannalta perustavanlaatuinen ratkaisu. Siksi niiden tulee perustua kokonaisarviointiin kansantaloutemme mahdollisuudesta menestyä valitussa valuuttaratkaisussa. Harkintaan vaikuttaa myös muutoksen tuomien riskien arviointi sekä näkymä siitä, mihin suuntaan euroalue on kehittymässä. Siksi keskustelu euron hyödyistä ja haitoista on myös tulevaisuudessa tarpeen.

Arvoisa puhemies! Edustuksellinen demokratia on edelleen suomalaisen kansanvallan perusta. Politiikkaa tehdään eduskunnan luottamusta nauttivan hallituksen johdolla. (Markus Mustajärvi: Politiikkaa tehdään ajassa!) Juha Sipilän hallitus ei ole ehdottanut Suomen eroa euroalueesta. Tällaista ehdotusta ei ole tehty myöskään yhdestäkään oppositioryhmästä. Sen vuoksi katson, että kansalaisaloitteessa ehdotettuun kansanäänestykseen ei ole perusteita.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Stubb, 2 minuuttia paikan päältä. No, pönttöönkin voi tulla. — 3 minuuttia. (Alexander Stubb: Minä luulin, että 5!) — No, 5 minuuttia.

17.46 **Valtiovarainministeri Alexander Stubb:** Arvoisa puhemies! Jokainen kansalaisaloite, joka suureen saliin tuodaan ja paikkansa täällä löytää, on arvokas, ja mielestäni ihan yhtä arvokasta on se, että kansalaisaloitteen esittäjä on tänään täällä paikalla kuuntelemassa meidän keskusteluamme.

Ehkä kiteyttäen voisi sanoa, että hallituksen linja ja pääviesti lähtee siitä, että eroaminen euroalueesta tässä vaiheessa olisi erittäin haitallista Suomen taloudelle ja epävarmuus euromääräisten sopimusten jatkosta ylipäätään, oman valuutan kurssista, koroista ja niin edespäin aiheuttaisi meille sekä lyhyellä tähtäimellä että pitkällä tähtäimellä isoa vahinkoa. Se ei myöskään ratkaisisi meidän maamme taloudellisia ja rakenteellisia ongelmia. Se on meidän ensimmäinen johtopäätöksemme. Toinen johtopäätös on se, että kyllä se on totta, että talous- ja rahaliitossa on ongelmia, mutta niitä on jo korjattu ja niiden korjaamista jatketaan edelleen, ja tässä vaiheessa Suomen näkökulmasta on järkevää keskittää kaikki voimavarat ongelmien ratkaisemiseen, ei uusien ongelmien luomiseen.

Omassa puheenvuorossani on kaksi kokonaisuutta: ensimmäinen on muutama huomio uhista ja riskeistä ja toinen sitten EMU:n tulevaisuudesta.

Varmaankin jos Suomi eroaisi eurosta, Suomen kansainvälinen asema heikentyisi. Varmaankin me ajautuisimme tilanteeseen, jossa meillä olisi aika kestävä, loppujen lopuksi kestämätön valuuttakurssi- ja rahajärjestelmämyllerrys. Me ajautuisimme myös siinä mielessä vaikeaan tilanteeseen, että kaikki ne sopimukset, jotka me olemme euromääräisesti tehneet, siis velat, asuntolainat ja kauppasopimukset, olisivat täysin riippuvaisia siitä, mikä on meidän uuden valuuttamme kurssin suhde euroon, ja rahapolitiikankin suunta olisi aika vaikea arvioida. Olisiko se kiristävämpää kuin tällä hetkellä vai löysempää kuin tällä hetkellä? Meidän maariskimme olisi korkea, ja hyvin todennäköisesti ajautuisimme tilanteeseen, jossa meidän korkomme lähtisivät aika äkkinäiseenkin nousuun. Me olemme tehneet erilaisia mallisimulointeja siitä, mitä valuutan muutos voi käytännössä tarkoittaa meidän viennillemme. Nyrkkisääntönä meillä on kansantalousosastolla se, että jos valuuttakurssi menee 5 prosenttia ylös tai 5 prosenttia alas, niin sen vaikutukset vientiin ovat joko 2 prosenttia ylös tai 2 prosenttia alas, ja sen vaikutukset tässä tapauksessa bruttokansantalouteen ovat noin 0,3 prosenttia ylös tai alas vähän suunnasta riippuen.

Toinen huomio liittyy Emun tulevaisuuteen. Tuossa kun mentiin euron kriisiin, niin me olimme aika klassisessa EU-tilanteessa, eli EU kehittyy aina kolmen vaiheen kautta, joista ensin on kriisi, sen jälkeen syntyy kaaos ja loppupelissä syntyy epätäydellinen ratkaisu. Ja sitähän se EU-toiminta ja euro aika usein onkin. Paljon on kuitenkin tehty tässäkin salissa: hyväksytyt twopack-, sixpack-lainsäädäntöpaketit, pankkiunioni on rakennettu, siihen sisältyvät valvontamekanismit ja kriisinratkaisumekanismit. Samalla rakennetaan parhaillaan rahoitusunionia, joka sisältää siis pankkiunionin ja päämarkkinaunionin. Panostetaan, kuten monessa puheenvuorossa todettiin, sijoittajavastuuseen, panostetaan sääntöjen täsmentämiseen ja parantamiseen — niistä muuten keskusteltiin tuolla Amsterdamissa epävirallisissa euroryhmän kokouksissa viime viikolla — ja ylipäätään mietitään, millä tavalla voidaan tehdä rakenneuudistuksia koko eurojärjestelmään.

Itse vetäisin kuitenkin lyhyen kaavan mukaan siis kolme johtopäätöstä. Kun katsotaan plussia ja miinuksia vuonna 2016 Suomen mahdollisesta euroerosta, niin miinuspuolella on paljon enemmän täytettä kuin pluspuolella. Se olisi epävarmuustekijä. Toinen on se, että on tärkeätä, että Suomi on mukana kehittämässä ja rakentamassa euroa ja euroaluetta ja Emun tulevaisuutta. Ja kolmas viittaus ehkä suoraan tähän kansalaisaloitteeseen ja sen perusolettamaan ylikansallisesta liittovaltiosta: Uskallan edelleen väittää ehkä osittain valtiovarainministerinä mutta enemmän EU-tutkijana, että Euroopan unioni, mukaan lukien sen valuutta, tulee aina olemaan enemmän kuin kansainvälinen järjestö, mutta vähemmän kuin liittovaltio. En näe sellaista mahdollisuutta, että EU yhtäkkiä ottaa askeleen kohti jonkinnäköistä liittovaltiojärjestelmää.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Jaha, vastauspuheenvuoroja muutama kappale. Otetaan tässä yhteydessä. Vastauspuheenvuoro, edustaja Niikko.

17.52 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun edustaja Viitanen puheenvuorossaan viittasi Soinin tekemiin sopimuksiin tässä Kreikan tukipakettiasiassa, niin täytyy vähän oikaista tätä virheellistä tulkintaa. Täytyy muistaa, että tämä sitoumus Kreikan tukemiseen on syntynyt jo niiden kuuluisien Urpilaisen papereiden kautta, joissa hän teki vakuudet siitä, ne kuuluisat vakuudet, että Suomi sitoutuu tukemaan tämän EVM:n kautta näitä jäsenvaltioita heidän kriiseissään. Tämä raha, mikä nytten Kreikalle luvattiin, ei ole mikään lisä Suomen budjetista tai mistään muustakaan budjetista, vaan se

on sieltä EVM:n ja ERVM:n rahastoista, jotka sitoumukset on jo aikanaan sinne kaadettu. Siellä on käytettävissä ollut yli 500 miljardia euroa, ja niistä rahoista näitä rahoja nyt jaetaan. Siinä mielessä, edustaja Viitanen, mainintasi oli väärä, mutta toivoisin, että myös muistetaan se, että tämä hallitus (Puhemies koputtaa) on lisännyt avoimuutta. Nyt ei enää piiloteta kassakaappiin niitä papereita kuten ennen.

17.53 **Olavi Ala-Nissilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muistan niitä keskusteluja, kun euroalueesta täällä keskusteltiin. Euroaluehan toteutui sitten suppeana, kun Ruotsi ja Englanti ja niin edelleen jäivät pois. Silloin muun muassa, muistan, tehtiin selvitys keskustan toimesta, varapuhemies Pekkarinen oli siinä vetäjänä, ja todettiin, että Emun toteutuessa suppeana valuuttaunionina myös Suomen olisi edullista jättäytyä toistaiseksi Emun ulkopuolelle. Inflaatio- ja korkoriskin vastapainoksi kelluva kurssi tai kakkosjäsenyys ja kurinalainen finanssipolitiikka tarjoaisivat Suomelle mahdollisuuden edetä samanaikaisesti meille tärkeän Emun ulkopuolelle jäävien maiden kanssa.

Arvoisa puhemies! Tämä oli tasapainoinen, hyvä esitys. Valitettavasti me hävisimme sen silloin. Olisimme katsoneet Ruotsin kanssa tilannetta paremmin. Nyt on kysymys siitä, mihin Emu nyt kehittyy. Menemmekö markkinakurin suuntaan vai menemmekö tiiviin unionin suuntaan? Todellakin, kun EU:ta kehitetään, niin puhutaan syvemmästä, aidosta tai tiiviimmästä euroalueesta. Kun näitä suunnitelmia nyt raaputtaa vähän tarkemmin, niin helposti tullaan siihen kysymykseen, että yhteisvastuu lisääntyy (Puhemies koputtaa) tavalla, joka ei ole Suomen etujen mukaista.

17.55 **Susanna Huovinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä eurojäsenyydestä on Suomelle ollut hyötyä. Se on tuonut meidän talouteemme vakautta ja ennustettavuutta. Se on hyödyttänyt vientiyrityksiämme ja lukuisia meitä asuntovelallisia, joille korkotaso on pysynyt varsin matalana. Silti pitää totta kai tunnustaa, ettei tämä mikään täydellinen luomus ole. Näissä perusrakenteissa on puutteita, joihin pitää varmuudella puuttua.

Mutta kyllä täytyy sanoa, puhemies, että tässä keskustelussa tuntuu hyvin oudolta se, että viime kaudella täällä perussuomalaisten sloganina tunnettu letkut irti -politiikka on nyt muuttunut tämän hallituksessa mukanaolon johdosta Soini kakkos ja Soini kolmos -paketiksi, kuinka monta näitä nyt sitten (Pia Viitanen: Toivottavasti niitä ei ole ainakaan kolmeatoista!) tuleekaan, ja olisi hyvä vain tunnustaa se, (Mika Niikko: EVM!) että hallituksessa on pakko kantaa vastuuta näistäkin asioista, niin kuin perussuomalaiset ovat nyt joutuneet huomaamaan tässä (Puhemies koputtaa) ja monessa muussakin asiassa.

17.56 **Markus Mustajärvi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että tämä kansalaisaloite on tehty, ja itsekin olen sen allekirjoittanut. Kun olen mietiskellyt tässä näitä EU-asioita, niin taidanpa olla, jos siivoaa pois ensimmäisen kauden opposition kansanedustajat, ainoa kansanedustaja tässä salissa, joka ei ole hyväksynyt yhtään ainoaa tukipakettia. Se puhe siitä, että EVM:ssä on tehty sitoumuksia aiemmin ja vapaudutaan hallituspuolueena siitä vastuusta sillä tapaa kiemurtelemalla, ei vain pidä paikkaansa sillä lailla, että EVM:stä ei lähde yhtään euroa liikkeelle ilman eri päätöksiä. Se on päivänselvä asia. Kyllähän tämä koko EU-integraatio on yhtä huijausten ketjua. Silloin kun päätettiin jäsenyydestä, sanottiin, että tämä ei tarkoita yhteistä rahaa. Kun yhteinen raha tuli, sanottiin, ettei se tarkoita yhteisiä vastuita. Nyt meillä on talouskurisopimus, on yhteinen ulko- ja

turvallisuuspolitiikka, ja nyt on Euroopan komissio tehnyt ensimmäisen kerran päätöksen, että se lähtee tukemaan myöskin puolustuspolitiikkaa. (Eduskunnasta: Eihän sitä olisi ilman tätä!)

17.57 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä kansanäänestyksen paikka voi olla nyt lähitulevaisuudessa, kun sitä ei ole tähän mennessä tästä asiasta järjestetty, eli kannatan kyllä tätä aloitetta. Mutta ennen kansanäänestystä mielestäni pitää tehdä kyllä tavattoman huolellinen ja riippumaton selvitys eron vaikutuksista ja myös sitten siitä toisesta vaihtoehdosta, että jatketaan tässä liittovaltiokehityksessä, mikä on se toinen vaihtoehto. Tämän rehellisen, avoimen vaikutusten arvioinnin jälkeen siitä pitää tiedottaa hyvin perusteellisesti äänestäjille, kansalaisille, ja sen jälkeen kansanäänestys. Silloin tiedetään aidosti, mikä on kansan tahto asiassa. Totean, että Ruotsi, Norja, Tanska ja Islanti eivät ole eurossa ja Suomelle olisi hyvä viiteryhmä tässäkin asiassa siellä.

17.58 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jakaisin mielelläni tuon valtiovarainministerin näkemyksen siitä, että tässä ei olla menossa kohti liittovaltiota, mutta ikävä kyllä tuossa viiden puheenjohtajan raportissa ja ennen kaikkea sitten komission tiedonannossa, jossa kerrotaan, millä tavalla noita raportin päämääriä tullaan laittamaan toimeen, selkeästi todetaan, että näitä kaikkia toimia tulee tarkastella askelina kohti kymmenen vuoden kuluttua toimivaan todelliseen talous- ja rahaliittoon etenemistä eli etenemistä kohti keskitettyä talous-, rahoitus-, fiskaali- ja poliittista unionia. On toki aivan selvää, että tällaiset pitkälle menevät ehdotukset, kuten yhteiset budjetit, valtiovarainministeriöt ja valtiovarainministerit, vaativat perussopimuksen muutoksia. Siinä mielessä, kun tullaan tähän kansalaisaloitteeseen, niin toki sitten siinä vaiheessa, jos tällaisia suuria rakenteellisia uudistuksia ollaan Emuun tekemässä, silloin on varmaan se oikea paikka kansanäänestykseen. En näe mahdollisena lähteä tässä tilanteessa kansanäänestystä järjestämään, mutta varmasti silloin, jos olemme (Puhemies koputtaa) tekemässä suuren harppauksen kohti liittovaltiota, kansanäänestys on paikallaan.

17.59 **Ilkka Kantola sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on pahoiteltu sitä, että Suomessa ei aikoinaan järjestetty kansanäänestystä euroon liittymisestä niin kuin Tanskassa ja Ruotsissa ja että Britannia on jäänyt myös euron ulkopuolelle. No, se, mikä erottaa meidät näistä valtioista, on meidän turvallisuuspoliittinen asema. Me olemme paljon idempänä kuin mikään näistä mainitsemistani euron ulkopuolelle jääneistä valtioista, ja minun käsitykseni on se, että syy siihen, että Suomi liittyi ensin EU-jäseneksi ja että innolla ja etureunassa lähdettiin myös euroon mukaan ja sillä tavalla kuin mentiin, liittyy näihin meidän turvallisuuspoliittisiin tavoitteisiin. Me halusimme päättäväisesti osoittaa olevamme osa länttä ja sen takia lähdimme mukaan yhteisvaluuttaan ja pyrimme kaikkiin ytimiin vaikuttamaan. Tämä oli tällainen identiteetti- ja turvallisuuspolitiikkaa koskeva valinta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä vastauspuheenvuoron edustaja Lohelle. Sen jälkeen kaikille ryhmille on tullut vähintään yksi puheenvuoro, suurimmille kaksi tässä debatissa. Siitä syystä sen jälkeen, siis Lohen jälkeen, annan puheenvuoron vielä ministeri Stubbille — hänellä on kiire eteenpäin. Sitten jatketaan hänen jälkeensä keskustelua täällä.

18.00 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tuossa puheenvuorossani totesin, että keskustelu euron hyödyistä ja haitoista on myös tulevaisuudessa tarpeen, niin tarkoitin sitä, että aidosti on seurattava, mihin tämä euroalue kehittyy. Voi todeta, että keskusta on sitoutunut ilman muuta hallitusohjelmaan, jossa todetaan, että Suomi on talous- ja rahaliiton jäsenenä sitoutunut edistämään euroalueen vakautta. Suomen tavoitteena on sääntöperusteinen ja toimiva euroalue, jossa jokaisella jäsenvaltiolla itsellään on ensisijainen vastuu omasta talouspolitiikastaan. Mutta hallitusohjelmassa lukee myös, että Emua ei tule kehittää sellaisen talouskoordinaation syventämisen kautta, joka johtaisi yhteisvastuun laajentamiseen, ja voisi sanoa, että tästäkin johtuen näitten viiden presidentin raportti ei kyllä minua miellytä. Meidän pitää huolehtia, ei pelkästään seurata vaan huolehtia, Suomena siitä, että euroaluetta ei kehitetä fiskaaliunionin suuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt ministeri Stubb. Huomasin, että hän käytti äsken vasta ensimmäisen puheenvuoron, avauspuheenvuoro ei ollut hänellä vaan lähti edustajilta. Pyydän sitä anteeksi, että annoin liian lyhyen ajan äsken.

18.01 **Valtiovarainministeri Alexander Stubb:** Ei mitään ongelmaa, arvoisa puhemies! — Tässä oltiin vähän historian syövereissä, minusta oikeastaan aika oikealla ja rehelliselläkin tavalla, vaikkapa edustaja Kantola ja moni muu, jotka totesivat, että sehän oli mielenkiintoista silloin meidän EU-jäsenyyden kynnyksellä kansanäänestyksessä. Ne, jotka kannattivat EU:ta, sanoivat, että eihän me tämän kautta euroon tai Emuun mennä, ja sitten taas ne, jotka vastustivat, sanoivat, että kyllä me nyt mennään, katsokaa, mitä Maastrichtin sopimuksessa lukee. Ja sitten kun meistä oli tullut jäseniä, niin ne, jotka kannattivat, sanoivat, että no, katsokaa nyt, totta kai me mennään, kun Maastrichtin sopimuksessa näin sanotaan, ja sitten ne, jotka vastustivat, sanoivat, että no mutta kun te sanoitte aikaisemmin, että näin ei pitäisi tehdä. Eli tässä oli tämäntyyppistä ajattelua.

Kyllä minä myös uskon, että euro itse asiassa oli meiltä turvallisuuspoliittinen valinta. Sehän oli se linja, jonka silloinen pääministeri Paavo Lipponen rakensi, ja ajatuksena oli se, että pienen jäsenmaan tuki ja turva on vahvat instituutiot ja myös yhteinen valuutta, ja sen eteen tehtiin töitä. Kyllä minä uskallan väittää, että me olemme saaneet ainakin rahapoliittisissa pöydissä ja myös valuuttakeskusteluissa etulyöntiaseman niihin Pohjoismaihin nähden, jotka eivät ole eurossa mukana. Jos me otamme pienen aikamatkan Suomen valuutan historiaan tuolta vuodesta 1860 eteenpäin, niin aika useinhan Suomen valuutta muodossa tai toisessa on heilahdellut joko suurvaltapolitiikan, kultakannan tai muiden valuuttakurssien toimesta. Ja loppupelissä nyt me istumme sellaisten pöytien ympärillä, joskin riippumattoman EKP:n kautta, joissa ne samat suurvallat, jotka ovat aikaisemmin meidän valuuttoja heilauttaneet, ovat tekemässä näitä päätöksiä.

Toisekseen viiden puheenjohtajan raportti: Olen siitä samaa mieltä, edustaja Essayah ja ehkä edustaja Lohi, että sehän on visionäärinen. Aika useinhan EU:ssa tehdään niin, niin kuin hyvin tiedätte, että puheenjohtajat, Euroopan parlamentin puheenjohtaja, komission puheenjohtaja, ikään kuin ampuvat yli ja sitten jäsenmaat jarruttavat sitä. Ja sen voin kyllä vakuuttaa, että viiden puheenjohtajan raportti ei tule sellaisenaan toteutumaan, saatikka myöskään ehkä ne avaukset, joita komissio on asiaan liittyen viime aikoina tehnyt. Minä uskon, että oikeastaan lähestymistapa pankkiunionin kehittämiseen ja pääomamarkkinaunionin kehittämiseen tulee olemaan aika pragmaattinen. Itse asiassa tässä kehityksessä

otettiin suuria harppauksia tämän eurokriisin aikana, minusta se kannattaa myöntää. Mutta seuraavat kehitykset, jos ne tapahtuvat, tapahtuvat sitten sopimusmuutosten kautta.

Ihan vain tällaisena viimeisenä, ehkä pienenä spekulaationa: Sitä olen vain itse miettinyt, kun elämme tätä neljättä teollista vallankumousta ja siihen liittyvää digitalisaation, robotisaation, tekoälyn, 3D-printtaamisen, teollisen internetin ja erityisesti blockchain-teknologian aikakautta, että mikäköhän on valuutoissa se seuraava vaihe, koska nyt ensimmäistä kertaa maailmanhistorian aikana meillä syntyy sellaiset sähköiset järjestelmät, jotka ovat turvallisia. Jään sitä vain ehkä ääneen pohtimaan, että mikäköhän on maailman valuuttojen tulevaisuus. Onko meillä vaikkapa 50 vuoden päästä erillisiä kansallisia valuuttoja, vai onko meillä jonkinnäköinen järjestelmä blockchain-teknologian kautta, joka ikään kuin yhdistää ne valuuttakorit, jotka meillä tänä päivänä on?

Yhtä kaikki, minun mielestäni tämä on erittäin hyvää ja arvokasta keskustelua, ja olen valmis sitä jatkamaan erityisesti silloin, kun lähdemme liikkeelle keskustelussa Emun kehittämisestä.

18.06 **Olavi Ala-Nissilä kesk:** Arvoisa herra puhemies! On tärkeää käydä tänään keskustelua euron eduista ja haitoista ja siitä, mihin suuntaan euroa pitäisi kehittää. Oli tärkeää myöskin silloin käydä keskustelua, kun Suomi liittyi euroalueeseen ilman kansanäänestystä. Itse asiassa silloin oli vähän epävarmaa, millainen euroalue tulee, tuleeko suppea vai laajempi. Siitä tuli suppeampi, eli Ruotsi ei tullut mukaan, Tanska ei ole mukana, Iso-Britannia ei ole mukana. Sen jälkeen tuli myöskin Kreikka mukaan.

Silloin keskusta teki paljon töitä tämän asian kanssa: mitä se eurojäsenyys merkitsee, miten siinä pitäisi elää? Äsken viittasin siihen, että Mauri Pekkarisen johdolla tehtiin selvitys, ja eduskunnan pöytäkirjoihin lainaan siitä pari kohtaa: "Mikäli Emu toteutuu suppeana valuutta-alueena siten, että Suomi on mukana mutta muut meitä lähellä olevat maat jäävät ulkopuolelle, muodostuu talouden häiriöihin vastaaminen, sopeutuminen meille erittäin vaikeaksi." Edelleen: "Suomen ongelmia tilanteessa voisivat periaatteessa helpottaa muut talouden joustoelementit: palkat, hinnat, raaka-aineet. Varsinkin kahden ensiksi mainitun osalta historia ei todista joustoherkkyyttä. Luottamuksen lisääntyessä talouspoliittiseen vakauteen tilanne voi muuttua." Edelleen: "Taloudellisten häiriöiden, merkittävien suhdannevaihtelujen, vakavien ongelmien tilanteessa — johon olemme tulleet — häiriöiden maakohtaisuus, epäsymmetrisyys muodostaisi Suomelle merkittäviä sopeutumisongelmia. Erityisen suuriksi ongelmat muodostuisivat, jos Suomen ollessa mukana Emussa muut taloutensa rakenteelta ja suhdannevaihtelulta samanlaiset maat jäisivät Emun ulkopuolelle. Suomen talouden hallitut joustomahdollisuudet eivät ole kovin suuret. Uudet merkittävät finanssipoliittiset leikkaukset syventäisivät kansalaisten keskinäistä ja alueellista eriarvoisuutta entisestään." Ja tässähän tultiin johtopäätökseen, että jos euroalue toteutuu suppeana, niin Suomen olisi tässä vaiheessa edullista jättäytyä ulkopuolelle.

No, keskusta hävisi tämän äänestyksen. Muistan, miten silloin täällä keskustelussa pääministeri Lipponen ja myöskin silloinen SAK:n puheenjohtaja Ihalainen tavallaan lupasivat, että kyllä sitten Suomella on välineitä sopeutua näihin ongelmiin, että me osaamme elää sitten sen mukaan mitä eurossa eläminen globaalissa maailmantaloudessa edellyttää. Valitettavasti tämä ei ole toteutunut.

Suomessa ja Euroopassa on tällä hetkellä erilaisia näkemyksiä siitä, miten euroaluetta tulisi kehittää: tulisiko euroalueen siirtyä keskitettyyn ohjaukseen eli pankki- ja pääomamarkkinoiden lisäksi yhteiseen finanssipolitiikkaan, vai riittäisikö tehokas markkinakuri,

ja miten tulee ratkoa Emun eri kehityspoluissa eurooppalaisen talouden rakenneongelmia yleisesti ja moraalikadon ongelmaa erityisesti. Nyt kun euroalueen kehittämisestä puhutaan, niin termejähän riittää: puhutaan tiiviimmästä euroalueesta, syvemmästä euroalueesta, todellisesta euroalueesta. Kun näitä suunnitelmia raaputtaa syvemmältä, niin usein joutuu kysymään itseltään, ovatko euroalueen jäsenmaat, pois lukien Saksa, Suomi ja jotkut muut, tällä tiiviimmällä, syvemmällä, todellisella euroalueella tai tarkoitammeko me tällä tiiviimmällä, syvemmällä, todellisella euroalueella talous- ja rahaliiton yhteisvastuun lisäämistä ja suurempaa solidaarisuutta, enemmän tulonsiirtoja hyviltä huonoille. Kysymys kyllä tulee mieleen, kun lukee viiden presidentin Emu-suunnitelmia. Pitää kysyä, miksi euroalueen kehittäminen ei voisi olla esimerkiksi ensisijaisesti parempaa sääntöjen noudattamista ja onko olemassa nyt vaara, että voitaisiin mennä tavallaan kohti päällekkäistä ja kahdenkertaistakin yhteisvastuuta ja moraalikadon vaaraa?

Arvoisa puhemies! Tämä moraalikadon vaara: on iso opetus finanssikriisistä, että jos voidaan siirtää vastuuta, riskiä toiselle, niin sitä helposti tapahtuu finanssisektorilla ja myöskin laajemmin. Itse asiassa moraalikadon vaara on ehkä tällä hetkellä lähellä Euroopan keskuspankin epätavanomaisia toimia. Monet jäsenmaat ajattelevat, että kyllä se EKP sitten hoitaa rahapolitiikalla näitä ongelmia, ja monissa Etelä-Euroopan maissa jätetään uudistukset tekemättä. Tällä hetkellä me näemme, että kun esimerkiksi Kreikassa, myöskin Portugalissa, vähän Espanjassakin poliittinen tilanne muuttuu lähinnä siten, että vasemmisto tulee valtaan, niin sitten ei jaksetakaan viedä näitä tärkeitä uudistuksia eteenpäin. Sitten tulee todella suuria ongelmia, niin kuin on nähty Kreikassa. Niitä valitettavasti ehkä on Portugalissakin edessä.

Arvoisa puhemies! Minä todella kannatan tämmöisiä hyvin keskeisiä periaatteita: avoimuutta, omavastuuta, parempaa hallintoa, ammattimaisempaa hallintoa todellakin EU-alueella. En kannata tällaista laajaa yhteisvastuuta, vaan markkinakuriin perustuvaa euroaluetta, jos ja kun sitä kehitetään. Itse asiassa Sipilän hallitusohjelma on tässä suhteessa hyvä. Tässä edustaja Lohi jo vähän lainasikin hallitusohjelmaa: Suomi on talous- ja rahaliiton jäsenenä sitoutunut edistämään euroalueen vakautta. Suomen tavoitteena on sääntöperusteinen ja toimiva euroalue, jossa jokaisella jäsenvaltiolla itsellään on ensisijaisesti vastuu omasta talouspolitiikastaan. Samoin jokainen jäsenvaltio vastaa itse veloistaan. Hallitus pyrkii palauttamaan tämän no bail-out -säännön. Emua ei tule kehittää sellaisen talouskoordinaation syventämisen kautta, joka johtaisi yhteisvastuun laajentamiseen.

Aikaisemmin valtiovarainministeriön Emu-raportissa käsiteltiin samaa asiaa, ja siitä voi poimia lauseen "Pyrkimyksestä talouspolitiikan koordinaation jatkuvaan syventämiseen tulisi luopua. Sen sijaan tulisi tukea jäsenvaltioiden edellytyksiä ottaa vastuu talouspolitiikan päätöksistä." Tämä on euroalueen iso haaste, että uudistukset julkisen talouden tasapainottamiseksi ja kilpailukyvyn parantamiseksi tehdään jäsenmaissa pitkäjänteisesti. Meillä on hyviä esimerkkejä: Irlanti, Baltian maat, jotka ovat hyvällä, pitkäjänteisellä ohjelmalla päässeet vahvan talouskasvun suuntaan. Valitettavasti kaikki maat eivät ole tässä tilanteessa. Suomessakin pitää nyt tehdä nämä uudistukset, joita Sipilän hallituksen strategisessa ohjelmassa on talouden tasapainottamiseksi ja meidän kilpailukyvyn lisäämiseksi, ketteryyden lisäämiseksi, paremmaksi osaamiseksi Suomessa. Vain sitä kautta, pitkäjänteisen työn kautta, Suomen talous voi nousta.

On tärkeätä, että me todella jatkamme euroaluetta koskevaa keskustelua, koska siellä on isoja voimia viemässä euroaluetta sellaisen vahvan yhteisvastuun suuntaan, joka voi lisätä

merkittävästi moraalikatoa. Tämä moraalikadon tie voi olla itse euron kannalta hyvin haitallinen, jopa tuhoisa tie, jos sille tielle pitkälle mennään.

18.14 **Ville Tavio ps:** Arvoisa puhemies! Euron piti olla menestystarina vailla vertaa. Euron ensimmäisten vuosien aikana talouden suhdanteet osoittivat korkeuksiin. Tämä johtui Euroopan keskuspankin erittäin matalista ohjauskorkotasoista. EKP halusi auttaa Saksaa, joka maksoi vielä tuolloin yhdistymisensä taloudellista hintaa ja myös vuosituhannen vaihteessa puhjennutta teknologiakuplaa. Kuviteltiin naiivisti, että yksi koko sopii kaikille ja että euroalue kannattaisi integroida yhtenäiseksi alueeksi, jossa kaikki ovat yhtä onnellista europerhettä. Yhteisvaluutta ja Keski-Eurooppaa hyödyttänyt korkotaso aiheuttivat euroalueen reunamaissa kuitenkin asuntokuplia, velkaantumista, julkista tuhlausta ja liian kapeaa liikkumavaraa talouspolitiikassa. Euromaita markkinoitiin riskittöminä ja rahaa lainattiin innolla.

Euro kiihdytti talouden ylämäkeä historiansa alkuvuosina, mutta kun ymmärrettiin, että koska euromaat eivät voi itse painaa euroja, ne ovat pidemmällä aikavälillä maksukyvyttömyysuhan alla, tämä hermostutti markkinat ja ajoi useat euromaat rahoitusumpikujaan. Euro siis kiihdytti nousua alkumetreillä mutta kiihdytti myös talouden alamäkeä, kun markkinoilla alkoi olla epävarmuutta. Euro haittaa korkean hintatason maiden, kuten Suomen, kilpailukykyä. Ylivelkaantuneilla mailla, kuten Kreikalla, euro ylläpitää velkavankeutta. Euron tukipaketit ovat pohjaton kaivo, koska pieni Kreikan kansa ei voi mitenkään maksaa jättimäistä velkaansa. Italia ja Portugali kaatuvat Kreikan perässä ja tavallisen kansalaisen kärsimykset kasvavat. Tavallinen kansa maksaa. Perussuomalaiset tietävät tämän ja ovat oikeassa. Euroon liittyessä suomalaiset saivat sammon asemasta pohjattoman kaivon.

Helppoja reittejä ulos taloudellisesta ahdingosta ei ole. Eurosta on tullut kuuma peruna, jota on helpompi heitellä kädestä kouraan kuin tarttua siihen. Eurokriittiset perussuomalaiset varoittivat tulevista ongelmista. Nyt myös nobelistit ja pääekonomistit tulevat meidän linjoillemme yksi toisensa jälkeen. Kasvava joukko asiantuntijoita näkee, että oli virhe liittyä euroalueeseen. Korkeintaan on erimielisyyttä, siitä onko euroalueesta eroaminen järkevää juuri tällä hetkellä.

On kansanvallan kannalta häpeällistä, että eurosta ei järjestetty kansanäänestystä. Eduskunnalle ei edes annettu lakiehdotusta vaan ainoastaan valtioneuvoston tiedonanto. Nyt tämä vääryys voitaisiin korjata ja pelastaa se, mikä vielä on pelastettavissa.

18.18 **Mika Niikko ps:** Arvoisa herra puhemies! Aivan aluksi tässä puheenvuorossa täytyy korjata edustaja Mustajärven väärä todistus täällä siitä, että Suomi olisi voinut jättäytyä pois EVM:n tukipaketin maksamisesta yksinään. Suomihan yritti tämän hallituskauden alussa saada Saksan mukaan niin, että se olisi tullut auttamaan siihen, että Kreikka kolmosta, Kreikan tukipakettia ei oltaisi myönnetty EVM:n rahastosta. Me jäimme yksin tässä hankkeessa, ja se olisi tarkoittanut sitä, että muistaakseni kahden kolmasosan määräenemmistöllä ne olisivat saaneet tämän asian läpi Suomen niskuroinnista huolimatta. Tämän tähden Suomi ei lähtenyt vastustamaan yksin Kreikan pakettia, koska se ei olisi voinut sille tehdä yhtään mitään. Tämä tieto on tullut meille suureen valiokuntaan virkavastuulla olevilta virkamiehiltä, ja tämän pohjalta me, itseni mukaan lukien, olimme päätöstä tekemässä suuressa valiokunnassa, kun tämä prosessi lähti liikkeelle. Siinä mielessä läikkynyttä maitoa on turha itkeä, koska tämä maito kaadettiin mukiin valtiovar-

ainministeri Urpilaisen aikana, ja silloin tämä 500 miljardin EVM-tukipaketin rahasto kasattiin. Suomen vastuu siitä oli muistaakseni alle 1,8 prosenttia, ja sen mukaisesti me nytten vastuulla olemme osallistuneet tähän EVM-rahastoon. Siinä mielessä me emme ole antaneet yhtään lisää rahaa Kreikkaan, emme euroakaan.

Arvoisa puhemies! Tähän kansalaisaloitteeseen. Eurojäsenyyden kansanäänestys on hyvä aloite. Miksi, voidaan kysyä. Vaikka tämän sisällöstä voidaan olla mitä mieltä tahansa, on kansalaisdemokratian etu kysyä kansan mielipidettä itsenäisyyttä koskevissa päätöksissä. Kuten täällä tänään on jo aikaisemmin tullut esille, Lipposen hallituksessa vuonna 1998 euroalueeseen liittymisestä ei tehty minkäännäköisiä äänestyksiä vaan pelkästään tiedonanto. Silloin pidettiin kansan mielipidettä vähäarvoisena. Me voisimme lisätä ylipäätänsäkin kansalaisten oikeutta kertoa mielipiteensä kaikissa tärkeissä yhteiskuntaa koskevissa asioissa.

Sveitsi on hyvä esimerkki siitä, että kansanvaltaisessa demokratiassa myös kansalta voidaan kysyä suoran demokratian keinoin tärkeitä asioita. Kun Sveitsissä aikoinaan silloinen hallitus halusi maan EU:n jäseneksi 2000-luvun lopussa, niin kansa tyrmäsi tämän EU:hun liittymisen äänestyksellä. Onko maa nielaissut Sveitsin? Onko Sveitsi irti Euroopasta? Onko Sveitsi eristetty kansainvälisestä kaupasta? Me tiedämme vastauksen, että ei tämä ole nyky-yhteiskunnassa kuitenkaan se välttämätön elementti, ei ole ainakaan Sveitsin osalta ollut, ja siinä mielessä, vaikka olisimme mitä mieltä näistä asioista, olisin kuitenkin toivonut, että me lisäisimme kansandemokratiaa ja kansanvaltaa äänestyksen keinoin. Suomihan on maailman koulutetuinta kansaa, ja onkin syytä kysyä, johtaako kansan mielipiteen kuuleminen valtiota haittaaviin päätöksiin. Sveitsin mallin mukaan näin ei ole käynyt. Sveitsissähän on tapana, kun tulee suoran demokratian kansanäänestyksiä, että siellä tulee se ei- ja kyllä-puolen vahva tietopaketti jokaisen kansalaisen kotiin ja he saavat perehtyä tarkkaan, hyvinkin syvällisesti asioihin ennen äänestämistä. Siinä mielessä toivoisin itse, että jos me tässä eduskunnassa aidosti haluamme kuulla kansan mielipidettä, me myös annamme siihen heille mahdollisuuden.

Tämä kansalaisaloitetapa, mikä Suomessa on, ei itsessään ole edes verrattavissa Sveitsin malliin. Täällä jokainen kansalaisaloite kyllä tulee tämänkin eduskunnan päätöksen mukaisesti saliin äänestettäväksi, mutta kuten tiedämme, meillä on puolueet, hallitusohjelmat ja muut sidokset, jotka määrittävät meidän tapaamme äänestää. Tässä on kuitenkin se hyvä puoli, että monesti tulee näitä niin sanottuja omantunnonvapauksia ja muita poikkeuksia, että kansanedustajat saavat äänestää kansalaisaloitteen kohdalla kuten itse parhaaksi kokevat. Uskonkin, että meidän puolueessa tämä on tältä erää täysin jokaisen edustajan itsensä päätettävissä. Tosin, kuten edustaja Lohi viittasi täällä, hallitusohjelmassa puhutaan siitä, että euroalueessa tulee pysyä. Toki sitä ei suoraan siellä sanota, siellä kyllä puhutaan siitä, että meidän täytyy parantaa euroalueen kilpailukykyä ja euron rakennetta, mutta ei siellä suoraan oteta kantaa siihen, miten tässä tilanteessa meidän tulee suhtautua, kun tulee tämmöinen kansalaisaloite. Tätä ei tullut ajatelleeksi varmaan kukaan, silloin kun tämä hallitusmuodostus tapahtui.

Arvoisa puhemies! Suora demokratia sitouttaa kansan yhteiskunnan toimintaan. Mikä voisi olla demokratian kannalta parempi vaihtoehto aikana, jolloin äänestysinto ja usein jopa luottamus poliitikkoihin laskee? Mikä on sen parempi keino lisätä ihmisten kiinnostusta yhteiseen päätöksentekoon kuin lisätä kansanvaltaa? Jos kansalaisaloite olisi se ainoa toimiva elementti, mikä Suomessa on valittu, niin tätäkin lähetystä seurattaisiin tuhatmäärin Suomessa. Valitettavasti Suomessa useat kansalaiset eivät usko näiden kansalaisa-

loitteiden vaikutukseen siinä määrin, että he vaivautuisivat edes aloitteita seuraamaan. Siinä mielessä haluankin viedä tämän aloitteen kautta asian pidemmälle. Meidän täytyisi todella ruveta pohtimaan sitä, uskallammeko me ja haluammeko me tulevaisuudessa antaa kansalle oikeuden sanoa kyllä tai ei heitä koskeviin merkittäviin, varsinkin itsenäisyyttä koskeviin, päätöksentekoihin.

18.25 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minun täytyy melkein kysyä, että uskonko minä nyt korviani. Kuulenko oikein, että täällä edustaja Niikko ihan vakavamielisesti ilmoittaa, että perussuomalaiset ovat toimineet oikein suoraselkäisesti? Tosiasia on, arvoisa edustaja Niikko ja perussuomalaiset, että niinhän tässä taisi nyt käydä, että toisin kuin ennen vaaleja sanottiin, että yhtään tukipakettia Eurooppaan ei enää tehdä, niin heti kohta sen jälkeen viime kesänä syntyi uusi tukipaketti, se Soini ykkönen. Näin siinä vaan kävi, ja perussuomalaiset sen hyväksyivät. Täällä minulla on sitaatti puheenjohtaja Soinilta Helsingin Sanomista 17.1., jossa hän kertoo, että euromaille ei saa myöntää uusia tukipaketteja, kaikesta muusta voidaan neuvotella. No, kuinka kävi? Kävi toisin. Ja tosiasia on — eikö olekin, edustaja Niikko? — että nyt tässä sitten tämä Soini ykkönen vastoin lupauksia syntyi.

Puhemies! Se, mistä minä olen huolissani, on se, (Puhemies koputtaa) että kun katsoo Kreikan tilannetta nyt, niin kyllä siellä Soini kakkosta pian pukkaa. Haluaisin tietää perussuomalaisten linjan tähän.

18.26 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On totta, edustaja Viitanen, että hallitus joutui myöntymään siihen, että Euroopan vakausmekanismista Kreikan kolmas tukipaketti rakennettiin ja sinne annettiin useampi 10 miljardia euroa. Mutta totuudenmukaista on kuitenkin tietää se, mistä tämä johtui: tämä johtui edellisen hallituksen kyvystä ja halusta tehdä tämä Euroopan vakausmekanismi ja luoda sinne suomalaisille sellaiset vastuut, että tämä hallitus ei pääse siitä irti, vaikka olisi halunnut. (Leena Meri: Ei niin, aivan!) Meillä ei ole keinoa päästä yksin sieltä minnekään, koska te ja teidän ministerinne olette meidät sinne naittaneet jo ennen tätä hallitusta. Siinä mielessä ymmärrän toki, että mielikuva on kova, että perussuomalaiset käänsivät takkinsa, mutta totuus on kuitenkin se, että me emme yksin voineet sille mitään. Me emme olisi voineet sitä kaataa sitä maitoa siitä lasista lattialle, vaikka olisimme halunneet. Tämän tähden on syytä puhua asian oikeilla nimillä ja taustoilla siitä, mitkä ovat faktoja (Puhemies koputtaa) tässä päätöksenteossa.

18.27 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä olen valitettavasti joutunut usein täällä salissa kysymään äänestäjän, kansalaisen kuluttajansuojan perään. Edustaja Niikko, ette te puhunut ennen vaaleja siellä Hervannan torilla tai täällä Helsingin Myllypurossa äänestäjille, että niin, että kyllä me olemme sitä mieltä periaatteessa, että ei saa tukipaketteja tehdä, mutta emmehän me sitten oikeasti sille mitään voi ja niinhän me tuen annamme näille uusille tukipaketeille. Silloin olisi pitänyt rehellisesti sanoa, että tällainen tilanne voi tulla, eikä sitten antaa näitä puheenjohtaja Soinin lausuntoja siitä, että kaikesta muusta voimme neuvotella, mutta emme uusista tukipaketeista. Muistaakseni aika näyttäviä kampanjoita myös tehtiin tällä letkut irti -teemalla, ja tämä on vaan tosiasia, joka nyt on tunnustettava. Minusta tuntuu, arvoisa puhemies, että tänä päivänä tässä salissa ul-

koministeri Timo Soinin pahin opponentti ja kritisoija olisi silloinen oppositiojohtaja Timo Soini.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä viimeisen vastauspuheenvuoron tähän debatin osaan.

18.28 **Laura Huhtasaari ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä kansa tietää, että SDP on siihen syyllinen, että olemme eurossa. Kyllä kansa tietää, että SDP on siihen syyllinen, että meillä on sellainen vakausmekanismi, jonne SDP on kantanut rahaa, ja me emme sitä rahaa saa sieltä pois. (Mika Niikko: Kassakaappiin piti piilottaa!) — Kyllä! — Ja jos sitä pitää pääomittaa vielä uudestaan, siitä tulee uusia päätöksiä. Mutta sitä rahaa, mikä siellä on, emme saa pois, koska SDP on sen sinne vienyt, ja onneksi kansa tietää tämän. (Mika Niikko: Niin, juuri näin!)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Siirrymme puhujalistaan.

18.29 **Teuvo Hakkarainen ps:** Arvoisa puhemies! Tuohon edelliseen keskusteluun sen verran, että edellisen hallituksen valtiovarainministeri painui ensimmäisenä Kreikkaan, kun siellä oli kriisi. Huivinkulmat suorana painoi sinne sitä hoitamaan, ja rahaa meni, ja vastuut kaatuivat tälle hallitukselle. Nyt me teemme niitä parannuksia, mitkä silloin olisi pitänyt tehdä, (Mika Niikko: Juuri näin!) ja jos me olisimme olleet silloin hallituksessa, ei varmasti olisi tullut semmoista tilannetta kuin nyt on. (Leena Meri: Ei niin!) Me valitettavasti joudumme korjaamaan edellisen hallituksen temppuja. Nyt on onneksi semmoinen hallitus, joka toimii jollakin tavalla. (Pia Viitanen: Niin, kantaa rahaa Kreikkaan!) — Nimenomaan, teidän syystä. Me emme sitä tekisi, mutta valitettavasti meille on tämmöiset valjaat heitetty sieltä edellisestä hallituksesta, ja ei voi kuin valittaa. — Onneksi meillä nyt on semmoinen hallitus, joka pystyy pikkusen edes korjaamaan. Meillä on semmoinen maantieteellinen asema, että jo silloin olisi pitänyt huomata, että me olemme vielä pikkusen pahemmassa paikassa kuin tuo Kreikka: meillä on 1 300 kilometriä Venäjän-rajaa. Ja mikä neuvottelutilanne tällä hetkellä olisi, jos olisimme irti EU:sta? Tämän Euroopan ja mikä tuli Ukrainan ja Krimin kriisin jälkeen Suomi samalla tavalla kuin 75 neuvottelisi siinä tilanteessa ja olisi todella vahvoilla. Nyt me olemme juoksupoikana tässä koko euroriipassa ja todellisia maksumiehiä.

Sitten mitä tulee vielä tähän euroon: Suomi tekee paljon kauppaa dollareilla. Euro on suhteessa dollariin kallis ja epäedullinen valuutta Suomelle, varsinkin Suomelle, koska maantieteellinen asema on tämä. Meillä on jäänmurtajakustannukset, meillä on energiakustannukset aivan toisenlaiset kuin Keski-Euroopassa. Se tuo meille kustannuksia. Meille liikennesäännökset tulevat Euroopasta. Muun muassa rekkaliikenne ei tahdo toimia sen minuuttiaikataulun takia. Keski-Euroopassa on lyhyet etäisyydet. Siellä sitä voidaan hoitaa näillä, mutta täällä pitkien etäisyyksien maassa se ei yksinkertaisesti toimi. Annan esimerkin, ihan käytännön esimerkin: Nyt tulee Äänekoskelle uusi tehdas. Se tarvitsee paljon puuta. Viitasaarelta on sinne matkaa 60—90 kilometriä, riippuu alueesta. Kuljettaja pystyy viemään kaksi kuormaa päivässä sinne, mutta ei enempää, koska on kuljettajan työaikalaki. Siitä ei ole kellekään, ei yrittäjälle eikä sille työnantajalle... Kokopäiväistä työtä hän ei voi tehdä, koska jos hän veisi sen kolmannen kuorman, se ylittäisi työaikalain ja varmasti tulee lappu käteen. Mikään ei jousta tässä eurossa, taikka me olemme liian kilttejä.

Sitten vielä, mitä tulee tuohon Suomen puolustuspolitiikkaan, että nyt me liityimme sinne sen takia, että meillä on turvallista ja olemme varmasti siinäkin mielessä eri asemassa kuin Ruotsi ja Tanska ja nämä: Suomi oli ainoa maa, jota ei miehitetty Neuvostoliiton rajanaapureista. Kaikki muut miehitettiin. Miten sinä aikana, jona oli tämmöinen Neuvostoliitto, Suomi pysyi itsenäisenä? Turha se on puhua, että nyt tarvitaan siihen EU:ta. Tuo on täysin höpöpuhetta. Elikkä kyllä me pärjäämme silläkin alueella ilman sitä euroa. Itse kannatan ehdottomasti tätä irtaantumista siitä riipasta, mikä sieltä on tullut.

Koroista puhutaan. Miksi Ruotsissa ne korot eivät ole niin korkeat? Miksi Tanskassa ei ole korkeat korot? Euro ja markka rinnakkain toimivat aivan samalla tavalla kuin se euro ja kruunu. Ja pikkusen meillä olisi täällä pelivaraa. Meillä on erittäin jäykät työmarkkinat. Niin kuin täällä on jo tullut esille se, että silloin kun mentiin euroon, sanottiin, että kyllä niistä sovitaan, ja mistään ei ole pystytty sopimaan. Ja nyt kun puhutaan veropakolaisista, niin jos suomalainen rahamies — tai sanotaan: rikas — haluaa veropakolaiseksi, niin ei tarvitse Helsingistä mennä kuin 80 kilometriä, niin silloin pääsee jo veroparatiisiin.

Arvoisa puhemies! Aika taitaa loppua kesken. (Eduskunnasta: Hyvä puhe! — Erityisesti tuo ulkopoliittinen osuus!)

18.35 **Petri Honkonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Suomi liittyi tosiaan euroalueeseen, niin kuin tässä keskustelussa on toistettu jo useita kertoja, ilman kansanäänestystä ja ilman laajempaa kansalaiskeskustelua silloin, kun Suomen eurojäsenyyttä valmisteltiin. Monet silloin jo vaikuttaneet kansanedustajat, kuten esimerkiksi nykyinen varapuhemies Pekkarinen ja tässä hetki sitten puhunut arvostamani talousvaikuttaja, edustaja Ala-Nissilä, siihenkin aikaan jo toivat esille niitä mahdollisia riskejä, mitä tähän Suomen eurojäsenyyteen liittyy. Nyt, kuten tässäkin keskustelussa on todettu, monet näistä riskeistä ovat sitten toteutuneet viimeistään tämän edeltävän finanssikriisin myötä, ja näiden seurauksia edelleenkin tässä yritämme hoitaa.

On kuitenkin tähän samaan hengenvetoon todettava, että nämä yhteisvaluutan vaikutukset Suomeen ovat olleet myös positiivisia. Tämä meillä vallinnut vuosituhannen alkuvaiheen voimakas talouskasvu oli varmasti osin euroalueen jäsenyyden ansiota. On todettava, että tämä yhdentynyt valuutta ja sisämarkkina-alue auttoivat silloin monilta osin suomalaisia vientiyrityksiä kasvuun ja euroalue sinänsä on ollut myös Suomen keskeisimpiä vientimarkkinoita. Eli tämän johdosta en yhdy kyllä niihin arvioihin, joissa on väitetty, että Suomen jäsenyys euroalueessa olisi ollut kansantaloudelle pelkästään negatiivinen. Täytyy vielä todeta, että korkotaso on pysynyt erittäin vakaana nyt euroaikana. Monesti aika kultaa muistot ja ne ajat, jolloin pitkälti toistakymmentä prosenttia saattoi kotitalouksienkin asuntolainapapereissa korkoprosentti olla, ja näitä aikoja tuskin kukaan kaipaa. Euroalueen yhteisvaluuttajäsenyyden ansiosta meillä korkotaso on ollut hyvin vakaa.

Mutta kuitenkin, arvoisa puhemies, euron ongelmat olemme kaikki huomanneet, ja osittain siitä johtuu, että tätä keskustelua käydään. Mielestäni on pelkästään hyvä asia, että meillä nyt on tällainen keskustelu ja keskustelemme tässä nyt avoimesti niistä ongelmista ja hyödyistä, mitä eurojäsenyys Suomelle on tuonut.

Kuten on todettu, Suomen kansantalous ja työmarkkinatkaan eivät kyllä ole vielä aivan täysin sopeutuneet näihin eurovaluutan olosuhteisiin. Koen vahvasti nyt näkyvillä olevan kehityksen — tässä jo aikaisemmin viitatun Jean-Claude Junckerin suunnitelman, viiden puheenjohtajan esityksen, jossa euroaluetta ollaan viemässä entistä enemmän pankkiunionin ja entistä tiiviimmän yhteistyön suuntaan — hankalana kehityksenä monilta osin. Jo

nyt eurokriisin jälkeen alkanut pankkisääntelyn kiristyminen ja muutoinkin pankkijärjestelmän valvonta ovat vaikuttaneet meidän kansantalouden kehitykseen. Pidän kyllä hyvänä sitä ja erittäin välttämättömänä, että ei enää toistu tällainen tilanne, joka meillä tässä muutama vuosi sitten oli käsillä johtuen pankkien voimakkaasta riskinotosta ja tavallisten ihmistenkin rahoilla pelaamisesta.

Siitä syystä on hyvä, että meillä valvontaa ja sääntelyä tiivistetään ja kehitetään, mutta sillä on ollut omia vaikutuksia myös Suomen kansantalouteen. Tätä sääntelyä tarvitaan, mutta pitää löytää sellainen hyvä tasapaino, ettemme sitten hankaloita liikaa esimerkiksi yritysten rahoituksen saantia. Moni suomalainen pk-yritys on viime vuosina tästä kiristyneestä pankkisääntelystä johtuen ollut vaikeuksissa rahoituksen saamisessa investoinneille, vaikkakin suomalainen pankkijärjestelmä on tästä kriisistä selviytynyt hyvin. Meillä oli asiat kunnossa, meillä oli oma pesä kunnossa, ja hiljattainhan on todettu, että muun muassa suomalainen merkittävä pankkitoimija OP-ryhmä on yksi maailman vahvimmista pankeista. Siinä mielessä kyllä Suomen asiat ovat näiltä osin hyvin. Voimme nukkua yömme rauhassa, mutta vaikutuksia Suomen kansantalouteen tällä kiristyvällä pankkisääntelyllä on ilman muuta ollut.

Arvoisa puhemies! Kuten tässä on todettu, euroa tulee kehittää, euron ongelmat tulee tunnustaa. Suomi aikanaan valitsi tiensä eduskunnan päätöksellä eurovaluutassa, ja sitä tietä olemme nyt taivaltaneet. On sanottu, että euroalue, euro-yhteisvaluutta, toimii hyvin pitkälti Saksan ehdoilla. Saksahan siitä on hyvin paljon hyötynyt. Suomen pitää elää kuten saksalaiset elävät, jos meinaamme eurovaluutassa pärjätä. Tämä on todellisuutta, mitä nyt elämme. Suomen pitää todellakin toteuttaa ne rakenteelliset uudistukset, joilla niin kansantaloutemme kuin julkisen taloutemme rakenteet uudistuvat, siten, että pärjäämme näissä olosuhteissa. Meidän pitää myöskin pyrkiä vaikuttamaan euroalueen sisällä siten, että tämä kehitys on Suomen kannalta mahdollisimman suotuisa.

18.41 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Käsiteltävänä oleva kansalaisaloite on erinomaisen asiantuntevasti laadittu, kuka sen sitten onkin kirjoittanut. En kuitenkaan kannata sitä, että Suomen eurojäsenyydestä tapahtumien tässä vaiheessa enää järjestettäisiin kansanäänestys. Nähtäväksi jää, mitä tietä yhteisvaluutan ongelmat aikanaan ratkaistaan.

Yhteisvaluutta euroon kuuluvilla mailla ei ole valuuttakurssin muutosmahdollisuutta. Euro toki kelluu suhteessa muihin valuuttoihin, kuten esimerkiksi Yhdysvaltain dollariin ja jeniin. Euroalueen 19 valtion kesken sen sijaan vallitsee kiinteä valuuttakurssi. Euroalueen valtiot ovat taloudessaan kovin eritahtisia, ja tämän vuoksi euroalue ei ole niin sanottu optimaalinen valuutta-alue. Monet euroalueen valtiot tarvitsisivat mahdollisuutta omaan valuuttaan, joka voisi markkinoiden mukaan kelluvana joko revalvoitua ja devalvoitua. Valuuttakurssin muutos on keskeinen hinnoittelutekijä ja taloudellisen vaihdannan moottori. Euroalueen valtioista Saksa toimii tunnetusti tehokkaimmin ja taloudellisimmin. Yhteisvaluutasta johtuva hintojen helppo vertailtavuus toimii Saksan hyödyksi ja muiden euroalueen valtioiden vahingoksi. Euroalueella Saksan ylijäämää vastaavat muiden valtioiden alijäämät.

Takavuosina selviydyttiin varsin tehokkaasti hankalista tilanteista jopa 35—40 prosentin devalvaatioprosenteilla muun muassa 1990-luvun alkupuolella. Miten Suomi voisi nyt parantaa kilpailukykyään ainakin tarvittavat 10—15 prosenttia? Sisäisen devalvaation tie on vaikea tie, mutta ainoa mahdollinen, kun omaa rahapolitiikkaa ei enää ole. Kil-

pailukykysopimus on tärkeä, mutta sen ehkä 4—5 prosenttiyksikön vaikutus on varsin vaatimaton. Tarvitaan paljon muita toimenpiteitä.

Nykyinen yksikkötyökustannustemme liian korkea suhteellinen taso on perua vuosien 2008—2009 tuottavuuden nousua suuremmasta ansiotason noususta. Olisi kilpailijamaiden aliarviointia, jos emme tekisi yksikkötyökustannusten alentamiseksi määrätietoisia ja nopeita toimia. Runsaan 5 miljoonan ihmisen kotimarkkinat eivät nosta kansantalouttamme kasvuun, vaikka kuinka elvyttäisimme velaksi. Ainoa mahdollisuus on vientikysynnän lisääminen. Markkinoita on helppoa menettää, mutta vaikeaa vallata takaisin. Tavoite on selvä: yksikkötyökustannuksemme on saatava suhteellisesti laskemaan. Toinen keskeinen linjaus on julkisen sektorin menojen vähentäminen. Tällä pyritään lisäämään henkilöresurssien käytön tuottavuutta ja estämään jo nyt korkean kokonaisveroasteen nousu yhä korkeammaksi. Paljon toivoa voi aiheellisesti asettaa paikallisen yrityskohtaisen sopimisen lisäämiselle. Toistaiseksi se on sallittua vain järjestäytyneiden työmarkkinaosapuolten kesken työehtosopimusten rajoissa. Selvää on, että yksikkötyökustannusten alentaminen ja julkistalouden laihduttaminen eivät sellaisenaan tuo talouskasvua. Ne ovat kilpailukykyä parantavia, valmistelevia toimia, jotka tulevat kukoistukseensa vasta siinä vaiheessa, kun kysyntä globaaleilla markkinoilla kasvaa niin, että Suomenkin kustannustasolla tuotetut palvelut ja tavarat alkavat käydä kaupaksi.

Euroalueella on euron kriisin johdosta jatkunut finanssipoliittisen elvytyksen lisäksi vuosien ajan ennennäkemätön korkoelvytys, kun korkotaso on ollut ainakin noin 3—4 prosenttiyksikköä alle normaalitason. Tämän lisäksi Euroopan keskuspankki on harjoittanut ja harjoittaa edelleen setelirahoituksen luonteista runsastettua rahantarjontaa. EKP:n rahapolitiikassa on jo vuosia jatkunut niin sanottujen epätavanomaisten rahapoliittisten toimien kasvutrendi.

Arvoisa puhemies! Ratkaisua euro-ongelmiin ei ole näköpiirissä. Ei ole myöskään näet todennäköistä, että eurosta luovuttaisiin yhteisellä päätöksellä sen aiheuttamien suurten hyvinvointitappioiden vuoksi. Näin ollen vastedeskin kitkutellaan eteenpäin nykypohjalta. Edessä näyttää olevan pitkä matalan kasvun kausi.

18.46 **Sari Essayah kd:** Arvoisa herra puhemies! Täytyy onnitella kansalaisaloitteen alullepanijaa Paavo Väyrystä, joka läsnäolollaan kunnioittaa tätä keskustelua, siitä, että tämä ajoitus tälle kansalaisaloitteelle ja sen saapumiselle tänne saliin on aivan erinomainen. Nyt jos koskaan on aika puhua euron, Emun tulevaisuudesta, mutta myöskin koko EU:n tulevaisuudesta, kun olemme tässä Britannian kansanäänestyksen äärellä.

Arvoisa puhemies! Kun täällä useassa puheenvuorossa on viitattu nimenomaan euron ja Emun tulevaisuuteen, siitä suuntaviivoja ovat luoneet viiden puheenjohtajan raportissa olevat keskeiset euro- ja Emu-vaikuttajat. Tässä raportissa esitetään varsin selkeä suunnitelma Emun kehittämiseksi liittovaltiokehityksen kärkenä, ja on vedetty tietenkin aivan oikea johtopäätös, että koko EU — varsinkaan erityisesti tässä tilanteessa Iso-Britannia — ei tämäntyyppisen hankkeen takana voi olla. Niinpä tässä raportissa ihan selkeästi halutaan panostaa Emuun ikään kuin tämmöisenä liittovaltiokehityksen kärkihankkeena ja sille halutaan sitten kymmenen vuoden sisällä oma budjetti, oma valtiovarainministeri, verotusoikeus ja verotuksen yhtenäistäminen, oma ulkoinen edustus, pysyvät yhteisvastuumekanismit vaikeuksiin ajautuvien maitten auttamiseksi ja tiukka kontrolli jäsenmaiden talouden-pitoon. Valtaa siirrettäisiin jäsenmailta EU:n yhteisille toimielimille, ja tämä tietysti kyllä

vaatisi sitten perussopimusten muutosta, joten ensi vaiheessa, seuraavan parin vuoden aikana, on vielä edettävä maksimaalisesti nykyisiä perussopimuksia venyttämällä.

Vaikka täällä valtiovarainministeri Stubb totesi aikaisemmin, että nämä ovat niitä sellaisia herrojen huaveita, niin kuin savolainen sanoisi, visioita, eli sellaisia ajatuksia, joita hyvin usein tuolla Euroopan parlamentissa kuulee heitettävän myöskin EU:n muissa toimielimissä, niin minun mielestäni nämä on otettava siinä mielessä vakavasti, että kuitenkin aivan selkeä ajatus on siitä, millä tavalla parin vuoden sisällä näitä visioita lähdetään toteuttamaan. Komission viimelokakuinen tiedonanto on sitten ikään kuin se, mikä lähtee pikkuhiljaa näitä ajatuksia viemään eteenpäin.

Tässä tiedonannossa näistä lyhyen aikavälin toimenpiteistä todetaan juuri niin kuin tuossa aiemmassa debattipuheenvuorossa sanoin, että kaikkia näitä toimia tulee tarkastella askelina kohti kymmenen vuoden kuluttua toimivaa "todellista" talous- ja rahaliittoa, etenemistä kohti keskitettyä talous-, rahoitus-, fiskaali- ja poliittista unionia. Tähän tähtäävä ehdotus on myöskin lisätä euromaiden valtiontalouksien kontrollia tiukentamalla näitten nykyisten perussäädösten tulkintaa ja venyttämällä niitä aivan maksimaalisesti.

Näistä esityksistä kenties merkittävin, jota tälläkin hetkellä eduskunnassakin joudumme pohtimaan, on se, miten tämä yhteinen talletussuojajärjestelmä ollaan rakentamassa. Näen itse tässä kyllä valtavan suuria riskejä, koska Suomessa toimivat, asiansa hyvin hoitavat pankit maksaisivat silloin muiden jäsenmaiden pankkien konkursseja ja myöskin tähän tarvittavat rahat jouduttaisiin keräämään suomalaisilta asiakkailta.

Esitys, joka täällä eduskunnassa myöskin on ollut käsittelyssä ja johon ainoana suuressa valiokunnassa jätin eriävän mielipiteen, liittyy siihen, että kriisinhallintarahastoon haluttiin jo tässä vaiheessa lähteä tekemään näitä valtiontakauksia, mikäli jostakin syystä tarvittaisiin lisärahoitusta ennen kuin tämä kriisinhallintarahasto on lopullisesti siirretty yhteisvastuuseen. Vastustin sitä, koska silloin, kun kriisinhallintarahastoa lähdettiin alun perin laittamaan pystyyn, todettiin, että tarkoitus nimenomaan on, että jäsenvaltiot eivät missään vaiheessa joudu missään olosuhteissa ottamaan vastuullensa näitä mahdollisia pankkien konkursseja. Ja kun tiedämme, että Euroopassa — erityisesti Keski-Euroopassa, Saksassa, mutta myöskin Etelä-Euroopan maissa — on tällä hetkellä valtavasti ylimääräistä pankkien kapasiteettia ja pankkisektori on myöskin varsin tehotonta, niin edessä on laajamittainen eurooppalainen pankkiresoluutio, jossa liiat pankit siivotaan markkinoilta pois. Itseäni huolettaa, kuinka suuria vastuita näitten kahden mekanismin kautta todennäköisesti joudutaan ottamaan tällaisessa eurooppalaisen pankkisektorin tervehdyttämisessä. Tällaisen vastaavanlaisenhan me koimme Suomessa sisäisesti 90-luvun alussa, mutta aivan vastaavan tyyppinen, voisi sanoa, savotta on edessä meillä eurooppalaisittain Keski-Euroopan ylimääräisen pankkisektorin siivoamisessa.

Arvoisa puhemies! Euroopan unionin kehittäminen liittovaltioksi ei ole eurokriisin ratkaisu, vaan päinvastoin mielestäni syventää näitä ongelmia. Yhteisvastuun lisääminen heikentää jäsenmaitten omaa vastuuta omasta taloudestaan. Sen sijaan pitäisikin keskittyä tavaroiden ja palveluiden sisämarkkinoiden parantamiseen yhteisin säännöin, joiden avulla myöskin sitten markkinatalous voi toimia kuluttajien eduksi. Silloin kun markkinat toimivat terveellä tavalla, niin jäsenmaan heikko taloudenhoito johtaa sen korkojen nousuun ja investoinnit suuntautuvat sitten niihin jäsenmaihin, joissa tuotanto on tehokasta ja asiat hoidetaan parhaalla tavalla. Yksi suurimmista ongelmistahan tässä euron lyhyen historian aikana on ollut nimenomaan se, että Emu-järjestelmä on taannut samanlaisen korkotason Saksalle ja Kreikalle, ja todellakin jopa markkinat vähän aikaa elivät tällaisessa illuusios-

sa, että näitten maitten korkotaso olisi sama. Talouden yhteisvastuun lisäämisen sijaan tulee siis vahvistaa ja avata pikemminkin näitä yhteismarkkinoita, joissa yritykset voivat toimia tasapuolisilla säännöillä. Näitä näkymiä avaa myöskin valtiovarainministeriön työryhmän arvio Euroopan talous- ja rahaliiton kehittämistarpeista, ja siinä asetetaan vaihtoehdoksi komission mukaisesti keskitetyn ohjauksen Emu ja toisaalta markkinakuri-Emu — täällä edustaja Ala-Nissilä jo viittasikin näihin vaihtoehtoihin.

Keskitetyn ohjauksen Emussa unionissa suositaan kasvavaa yhteisvastuuta, ja se väistämättä johtaa erilaisiin tulonsiirtoihin jäsenmaitten kesken ja myöskin erilaisten tulonsiirtomekanismien kehittelemiseen. Kun istuin Euroopan parlamentin työllisyysvaliokunnassa, niin siellä jo esiteltiin sitä, kuinka voitaisiin mahdollisesti kehittää tällainen eurooppalainen yhteinen työttömyysvakuutusjärjestelmä, jolla sitten ylijäämämaista siirrettäisiin rahoitusta alijäämämaihin. Tämä olisi juuri tämmöinen niin sanottu automaattinen vakauttaja. No, meidän on hyvin helppo ymmärtää, minnepäin se raha siirtyisi: pohjoisesta etelään.

Markkinakuri-Emussa puolestaan sitten nämä jäsenvaltiot ovat vastuussa omasta talouspolitiikastaan ja sen seurauksista. Markkinoitten toimiessa jäsenmaitten heikko taloudenhoito johtaa valtionvelan korkojen nousuun ja taas toisaalta hyvä taloudenpito korkojen laskuun. Markkinakuri-Emu pakottaisi jäsenmaat pitämään huolta yritystoiminnan edellytyksistä ja turvallisuudesta, toimivasta infrastruktuurista, koulutetusta työvoimasta ja sen innovatiivisuudesta, ja silloin nämä investoinnit suuntautuisivat tosiaankin niihin jäsenmaihin, joissa tuotanto on parhaiten järjestetty.

Sen tähden näen tärkeänä, että kun keskustelemme tästä euron tulevaisuudesta, niin sitä ei voi tavallaan käydä erillään siitä, mikä ylipäätänsä on koko EU:n tulevaisuus ja koko sen järjestelmän tulevaisuus, ja siinä mielessä näitä keskusteluja tulisi käydä rinnan.

Kun mainitsee sanan "liittovaltio", niin poliitikkona saa hyvin helposti maineen siitä, että yrittää pelotella kansalaisia. Mutta monet liittovaltiomyönteisetkin tutkimuslaitokset ovat todenneet, että EU:n nykysuunta, jossa kriisitoimien varjolla hivuttamalla ajetaan liittovaltiota ja vallan keskittämistä komissiolle, johtaa siihen, että EU:n legitimiteetti kansalaisten silmissä häviää. On todellakin vakavaa, jos ihmisille tulee sellainen olo, että loppujen lopuksi on aivan sama, ketkä kansallisissa hallituksissa istuvat, jos kuitenkin olemme pakotettuja toteuttamaan komission näköistä ja vetoista talouspolitiikkaa, joka heijastuu sitten, totta kai, sinne finanssipolitiikan puolelle mutta myöskin hyvinvointipolitiikan valintoihin. Siinä mielessä, kun keskustelemme Emusta, kun keskustelemme eurosta, keskustelemme todellakin demokratiasta, keskustelemme ihan oleellisesti siitä, minkälaisen hyväksynnän kansalaiset antavat EU:lle ja sille järjestelmälle, jota olemme tätä kautta viemässä eteenpäin.

Mielestäni nykytilasta (Puhemies koputtaa) on mahdollista päästä eteenpäin liittovaltiokehityksen ja yhteisvastuullistamisen sijasta jäsenmaitten omilla ponnistuksilla, ja siinä mielessä toivon, että tämän kansalaisaloitteen johdosta pääsemme täällä eduskunnassa edelleen keskustelemaan EU:n ja Emun tulevaisuudesta. Lämmin kiitos vielä kerran tästä kansalaisaloitteesta.

18.57 **Mats Löfström r:** Arvoisa herra puhemies! Suomi on pieni maa Euroopan koillisnurkassa. Tätä on maantieteellisesti mahdotonta muuttaa. Ei edes Saksa tai Iso-Britannia 80 tai 60 miljoonalla asukkaallaan ole riittävän suuri saadakseen äänensä kuuluviin yksinään tai yksinään vaikuttamaan maailmassa. Suomella on vielä vähemmän vaikutusvaltaa

ilman kansainvälisiä järjestöjä. Siksi olen aina ollut sitä mieltä, että Suomen tulee olla mukana kaikissa demokraattisissa kansainvälisissä järjestöissä. EU:ssa ja eurossa mukana oleminen mahdollistaa meidän painimisemme isommassa sarjassa. Punch above our weight, kuten brittiläiset sanovat. Suomi on ainoa Pohjoismaa, jossa on euro, ja Suomen Pankin johtaja Erkki Liikanen istuu Euroopan keskuspankin neuvostossa. Tilanteessa, jossa keskuspankeista on tullut äärimmäisen tärkeitä taloudellisen järjestelmän vakaudelle, vain yksi pohjoismaalainen on mukana siellä, missä päätökset tehdään, koska Suomi on mukana euroalueessa. Samoin valtiovarainministeri Stubb on ainoa pohjoismaalainen euroryhmässä.

Ruotsilla on kruununsa, mutta ovatko he itsenäisiä? Eivät. He tekevät täsmälleen samoja asioita kuin EKP, mutta heillä ei ole siellä edustusta. Ruotsissa on korkea taloudellinen kasvu, mutta korot ovat negatiiviset. Ajatelkaa, jos voisimme syyttää euroa kaikista taloudellisista haasteistamme. Miten helppoa se olisikaan. Jättäisimme vain euron ja kaikki olisi ratkaistu. Mutta vaikeisiin haasteisiin ei ole mitään niin helppoja ratkaisuja.

Värderade herr talman! Finlands ekonomiska utmaningar beror som ni vet på olika aspekter: en snabbt åldrande befolkning, en hög arbetslöshet, en mismatch på arbetsmarknaden, tappad konkurrenskraft jämfört med våra närmaste konkurrenter, att världen mest efterfrågar konsumtionsvaror och service i stället för industrivaror, och en snabb skuldsättning. Men inget av detta är eurons fel. Euron gör dock att vi har haft större ekonomisk stabilitet och pålitlighet. Euron har inneburit att det politiska svängrummet blivit mindre, men därför måste politiken anpassa sig till det. Tänk om vi kunde skylla alla våra ekonomiska utmaningar på euron, så enkelt det skulle vara — bara lämna euron och allt löser sig. Men som vi vet finns det inga enkla svar på svåra frågor. — Tack.

19.01 **Laura Huhtasaari ps:** Arvoisa puhemies! Kiitos oikein paljon tästä erittäin hyvästä aloitteesta europarlamentaarikko Väyryselle. Tämä aloite on senkin takia hyvä, koska on nyt hyvä muistaa, että tästä ei ole Suomi koskaan äänestänyt. Ruotsi äänesti eikä tullut mukaan, ja se on ollut Ruotsille erittäin hyvä. Voisimme myös kysyä: mitä hyötyä olisi Ruotsille liittyä euroon, mitä hyötyä olisi Islannille liittyä euroon, mitä hyötyä olisi Norjalle tai Tanskalle liittyä euroon? Emme keksi syitä. Ja kun syyt loppuvat myös sen tukemiselle, miksi Suomen kannattaa olla eurossa, niin ryhdytään puhumaan turvallisuudesta. Voisin kysyä taas: millä tavalla muiden Pohjoismaiden turvallisuus lisääntyisi, jos ne maat liittyisivät euroon? Ei lisääntyisi. Tämä argumentti on kestämätön. Minä kansanedustajana en halua vastustaa sitä ajatusta, että kysytään kansalta. Nyt on aika, että Suomen kansa saa kertoa, mitä mieltä tästä asiasta ollaan. Tulokset ovat nähtävissä. Meidän kilpailukyky on kärsinyt, ja euro ei ole aiheuttanut kuin lähinnä kurjuutta. Kreikalle ei olisi ikinä myönnetty tällaisia velkoja, jos he eivät olisi olleet eurossa mukana. Tulokset ovat nähtävissä.

Myös professori Vesa Kanniainen sanoo, että ero eurosta kannattaisi, vaikka se maksaisi 20 miljardia euroa. Euroeron hyötyinä Kanniainen mainitsi esimerkiksi sen, että oman valuutan devalvoituessa kilpailukykyiselle tasolle Suomen ei tarvitsisi tavoitella hallituksen nykyisin yrittämää kilpailukykyloikkaa eikä sisäistä devalvaatiota. Sisäinen devalvaatio on aina paljon kivuliaampi kuin ulkoinen devalvaatio. Suomi ei olisi mukana uusissa eurositoumuksissa, ja tutkimukset puoltavat joustavia valuuttakursseja. Kanniainen listaa tässä monta eurohyötyä.

On mielenkiintoista, kun keskustelemme siitä, että euro on menestystarina. Muistan, kun vuonna 2010 tämmöinen poliittinen herääminen tapahtui. En itse päässyt äänestämään EU:sta, mutta eurostahan ei silloin äänestettykään. Minä kiersin silloin telttoja ja keskustelin eri poliittisten puolueiden kanssa, 2010. Siellä jokainen puolue, lähes jokainen puolue, sanoi, että euro on menestystarina ja se on fantastista. Se oli ikään kuin sellainen fixe idée. Sitä ei saanut arvostella, ei lehdistössä eivätkä poliitikot. Mutta yksi puolue löytyi, perussuomalaiset. Timo Soini uskalsi tuoda nämä rahaliiton ongelmat esille, ja jos olisimme silloin jo lähteneet eroamaan tästä eurosta, niin olisimme säästäneet paljon rahaa, koska olemme nyt menneet antamaan rahoituslupauksia ja sitoutuneet näihin euroalueen vakausmekanismeihin.

Minusta kysymys ei ole enää siitä, eroammeko eurosta, vaan kysymys on siitä, koska me eroamme. En näe mitään mahdollisuutta, että menemme yhä syvempään integraatioon. Euro on tehnyt euromaiden veloista yhteisiä. Minusta olisi myös reilua, että muut puolueet kertoisivat, minkälaisen hinnan he ovat valmiit maksamaan tässä eurossa pysymisestä. Tämä euro, yhteisvaluutta, oli virhe, ja se tulisi korjata.

Vielä haluaisin kysyä, mitkä ne ovat ne valtavat hyödyt. Kovasti pelotellaan koroilla, kovasti pelotellaan sillä, mitä siitä seuraisi, mutta sillekään ei ole hyviä argumentteja, jos Islantikin 300 000 asukkaan voimin pärjää hyvin omalla valuutalla. Oma rahapolitiikka on itsenäisyyttä. Kyllä myös Suomen täytyy saada tehdä omaa rahapolitiikkaa. Jos olemme joskus tehneet huonoa rahapolitiikkaa, niin kuin olemme tehneet — 1990-luvulla jopa revalvoitiin, se oli väärää rahapolitiikkaa — niin sen me voimme itse korjata. Me emme eurossa pysty vaikuttamaan millään lailla, olemme niin pieni maa.

Joten minä nyt kannatan sitä, että tästä järjestetään kansanäänestys ja me rupeamme tekemään järkeviä toimia, että saamme myös Suomen kilpailukyvyn nousuun.

19.06 **Joona Räsänen sd:** Arvoisa puhemies! Minusta kysymys tässä kansalaisaloitteessa on pääsääntöisesti siitä, haluammeko kehittää nykyjärjestelmää vai haluammeko hypätä kohti tuntematonta. Niin ainakin itse sisäistän sen kysymyksen, kun puhumme mahdollisesti siitä, tuleeko Suomen lähteä eurosta. Kysymys on vahvasti taloudellinen kysymys. Kysymys on vahvasti myös poliittinen kysymys. Näitä samoja kysymyksiä pyöriteltiin pitkään silloin 90-luvulla, kun Suomi teki päätöstä siinä, että lähti mukaan euroalueeseen.

Itse asiassa tässä keskustelussa tänään on monesti syyllistetty niitä päättäjiä, jotka tämän päätöksen silloin tekivät, ja on todettu, että silloin ei näitä ongelmia ennalta nähty. Itse asiassahan, kun näitä asiakirjoja tutkii, niin kyllähän silloin ne mahdolliset euron ongelmat tiedostettiin. Ne tiedostettiin liittymishetkellä, ja silloin todettiin, että meidän pitää myös oppia elämään yhteisessä valuutassa. Elikkä kysymys kuuluu pikemminkin niin, olemmeko me toimineet tässä yhteisessä valuutassa siten, miten aikaisemmin sovimme ja miten pohjasimme päätöksentekoa silloin, kun liityimme euroalueeseen.

Silloin myös työmarkkinajärjestöt tekivät päätöksiä siitä, mitä pitäisi tehdä mahdollisessa tilanteessa, jossa suhdannevaihtelua tapahtuu ja me emme pysty ulkoisesti rahan arvoa muuttamaan. Silloinhan luotiin nämä niin kutsutut Emu-puskurit, mistä täällä tänäänkin on puhuttu, jolloin siis parempina aikoina rahaa kerättiin enemmän, jotta sitten huonoina aikoina sitä olisi mahdollisuus käyttää. Hyvät ystävät, nyt on sellaiset huonot ajat, ja senpä takia myös sosialidemokraattinen puolue omassa vaihtoehdossaan esitti, että nyt otettaisiin näitä Emu-puskureita käyttöön ja sitä kautta myös madallettaisiin työvoimakustannuksia ja toisaalta myös lisättäisiin työntekijöille käteen jäävää rahaa, jolloin myös kotimark-

kinoiden kysyntä varmasti kasvaisi ja tästä myös ennen kaikkea vientiyritykset hyötyisivät. Se olisi sitä tapaa, miten nyt eurossa pitäisi toimia, käyttää niitä välineitä, jotka me olemme luoneet.

Eurosta on ollut, niin kuin täällä on hyvin todistettu, sekä hyötyä että haittaa, mutta ehkä itse enemmänkin katson sitä siltä kannalta, ovatko Suomen ongelmat nyt ainoastaan ja vain euron syytä. Menisikö Nokialla edelleen paremmin, jos meillä olisi markka käytössä? Olisiko Nokian tuotteen kilpailukyky sen parempi maailmanmarkkinoilla, mikäli meillä olisi oma valuutta käytössä? Tuskin. Olisiko painopaperin kysyntä parempaa maailmalla, jos meillä olisi oma valuutta käytössä? Tuskin. Elikkä se, mikä valuutta meillä on käytössä, ei selitä sitä ongelmaa, mikä meillä liittyy esimerkiksi teollisuuden rakennemuutokseen ja siitä seuranneisiin ongelmiin.

Myöskään tämä devalvaatio, mitä täällä monesti ovat ihmiset myös kannattaneet, että jos meillä olisi oma valuutta, niin me voisimme tämän devalvaation tehdä, ei sekään ole mikään taikakeino. Se, teemmekö me sen ulkoisesti vai sisäisesti, on kuluttajalle lompakossa aivan sama asia: joko niin, että palkkaa tulee vähemmän käteen, tai niin, että sillä palkalla saa kaupasta pikkuisen vähemmän. Joka tapauksessa tähän devalvaatioonkin liittyy ongelmia, ja se ei ole niinkään yksiselitteinen ratkaisu tänä päivänä kohentaa meidän taloudellista kilpailukykyämme, kun se meidän kilpailukykymme suurempi ongelma liittyy itse asiassa enemmän meidän yritystemme tuotteisiin, siihen osaamiseen, mitä viemme maailmanmarkkinoille, ja niihin kysyntään liittyviin ongelmiin, mitä me näemme nyt maailmantaloudessa.

Sitten tähän mahdolliseen eroon eurosta liittyy myös monia käytännön ongelmia, esimerkiksi se, että meillä on monia euromääräisiä sopimuksia, niin Suomen valtiolla, yksityisillä yrityksillä kuin yksittäisillä kansalaisilla. Jos me ottaisimme oman valuutan käyttöön, niin tulisi ratkaistavaksi se, miten sitten suhtaudutaan näihin sopimuksiin, mitkä on luotu euromääräisinä. Tämä olisi juristien kannalta kyllä taivas, meidän muiden kannalta helvetti, koska tähän liittyy vahva intressiristiriita. Täällä on esitetty, että sittenhän se on vain sopimuskysymys ja se sovitaan niin kuin on ennenkin tehty, mutta vaikea sanoa, että jokaisella sopijaosapuolella olisi täsmälleen samanlainen intressi ratkaista tämä asia jotenkin meidän eduksemme. Hieman epäilen.

Ehkä ennen kaikkea näistä edellä mainituista syistä itse lähden siitä, että euro ei ole todellakaan mikään täydellinen, sitä pitää kehittää. Meidän pitää kehittää Emua, ja rahaliitto on saatava parempaan toimintaan. Senpä takia ensimmäinen kysymys on aina se, että siitä, mistä on sovittu, pidetään kiinni. Se liittyy yhteisvastuuseen. Meidän tulee noudattaa no bail out -periaatetta. Emme voi hyväksyä sitä, että menemme koko ajan vain siihen suuntaan, että laitamme velat yhteisille hartioille ja niin edelleen. Myös kun katsomme Euroopan keskuspankin tekemää rahapolitiikkaa, niin talous ja työllisyys tulisi ottaa enemmän keskuspankinkin harjoittaman politiikan ytimeen. Se keskeinen kysymys liittyy siihen, että meidän tulee oppia myös elämään yhteisessä valuutassa.

19.12 **Pirkko Mattila ps:** Arvoisa herra puhemies! Näköjään on niin, että euro ja luonnonolot eivät jousta. Olemme pakkopaidassa. Täällä on nyt puhuttu siitä, onko niitä riskejä arvioitu, kun Suomi on liittynyt Emuun, ja olen samaa mieltä edustaja Räsäsen kanssa, että on. Tutkimustiedon mukaan ja tätä historiaa tutkiessa huomataan, että riskejä on arvioitu siitä, jos Suomella ei olisi jatkossa itsenäistä raha- ja valuuttapolitiikkaa. Jos meille tulee kilpailukykyä heikentävä häiriö, niin emme todellakaan voi reagoida devalvaatiolla. Sitä

politiikkaa ei ehkä ole tehty silloin varautumismielessä, ja nyt kun ne riskit ovat realisoituneet, ollaan niin kuin pikkusen housut kintuissa, mutta Emu-puskurit eivät käytännössä ole olleet riittäviä. Ruotsi naapurissamme esimerkiksi voi tehdä kilpailuhenkistä devalvaatiota. Aivan kuten edustaja Huhtasaari tässä kyseli, mikä mielenkiinto sitten olisi näilläkään mailla, jotka ovat Pohjoismaita mutta euroalueen ulkopuolella, liittyä tällä hetkellä eurovaluuttaan.

No, kun sitten euroalueen elvyttävä rahapolitiikka on ollut tuottamattomiin seiniin sijoittamista, niin pankkien taseet ovat sitä kautta muotoutuneet höttöisiksi ja talouden tehtäväksi on osaltaan tullut tukea pankkeja, jotka ovat käytännössä olleet elinkelvottomia. Tässä vaiheessa on syytä muistaa, miten Islanti selvisi omasta talouskriisistään. Se teki päättäväisiä toimenpiteitä muun muassa antaen näitten elinkelvottomien pankkien kaatua, säilytti oman valuuttansa ja on sitten jättänyt jäsenanomuksen EU:hun jäähylle. Ja näitä pankkeja, solkkusankkoja, Euroopassa taitaa riittää jatkossakin. Tätä kautta EU ei ole houkutteleva maalle, joka vastuullisesti haluaa hoitaa taloutensa. Meillähän olisi aivan ihanteellinen Euroopan unioni, jos kaikki maat olisivat niin kuin Suomi.

Sitten haluan kysyä myös unionin arvojen perään, koska me puhumme aina arvoyhteisöstä. Haluan tietysti kuulua nimenomaan arvoyhteisöön eurooppalaisena, ja nimenomaan luottamus on arvo. Mitä siis tekee yhteisö, joka näyttää viittaavan kintaalla luottamukselle? Rakentaako se vai murentaako se itse itseltään sitten tätä arvovaltaansa? Vastauksena mielestäni ei voi olla liittovaltio. Siis ei enempää tätä arvoyhteisöä, jos tulos on tämä. Euron kriisi on varsinainen jäätynyt kriisi, ja siitä on keskusteltava perusteellisesti. Siispä kiitos kansalaisaloitteen tekijälle.

Onkohan kukaan taloustieteilijä, talousviisas tällä hetkellä pystyvä sanomaan, miten euroalueen lopulta käy? Tämänkin takia komissaari Kataisen rinnastus nationalisteista terroristeihin on mauton. Keskustelua tarvitaan. EU on ollut nimenomaan rauhanprojekti, ja tätäkään kautta en ymmärrä komissaarin kommenttia.

Euro on unionin valuutta ja samassa sopassa, ja haluan siis sanoa muutaman sanan tästä EU:n sääntelystä. Olen sitä mieltä, että EU on pienissä asioissa hyvä tai ahkera, mutta suuria asioita se ei pysty ratkaisemaan, ei ainakaan kovinkaan nopeasti. Esimerkiksi viimeisimmät uutiset metsäpolitiikasta ovat aivan tolkuttomia. Tosiasia on totta kai se, että monet ongelmat meillä Suomessa, joista me syytämme Euroopan unionia, ovat kotikutoisia, mutta mikä ero siinä silloin on? Jos näyttää, että mitään ei voida tehdä, ja ollaan kuitenkin tässä samassa liitossa, niin se murentaa uskoa Euroopan unioniin ja samalla euroon, koska nämä ovat arvovalintoja ja kysymyksiä, vaikka tietysti tänään itkeä kollotamme jo kauan kauan sitten kaatuneen maidon perään. Mutta huoli on ihan todellinen. EU:n alueella on valtava työttömyys.

No, sitten seuraava kysymys. Leviääkö esimerkiksi tiettyjen maiden Pohjoismaita julkisempi korruptio-ongelma Euroopan alueella? Eli mikä on Euroopan hyvän hallinnon tila? Työmoraali esimerkiksi on myös osa talouden kilpailukykyä. Ja sitten samalla me murennamme omaa talouttamme rahoittaessamme maita, joissa hallinto ei ole samalla tasolla kuin Pohjoismaissa. Ymmärtääkseni lisärahoituksen tarve on edelleen olemassa, se on suuri Euroopan alueella. Pankkien stressitestien puutteellisuus oli vakava vika silloin, kun Kreikka liitettiin euroon. Nyt jos pankit ovat ongelmissa, eivät voi rahoittaa investointeja, euroalueen talous hiipuu edelleen, ja sitä kautta työllisyys ei pääse kasvuun. Yhteinen valuutta ei sovi erilaisten maiden talouspolitiikkojen ja tuotannon tekijöiden kanssa, eli

kyllä tässä on melkoinen röhlömi meneillään. (Juho Eerola: Mikä se on? — Pirkko Mattila: Vastoinkäyminen!)

19.18 **Markus Mustajärvi vas:** Arvoisa puhemies! Kansalaisaloitteen alullepanija Paavo Väyrynen totesi Ylelle tammikuussa: "Kansanäänestys vie vuosia. Meillä ei ole aikaa tuhlattavaksi, kun talous on niin huonossa kunnossa kuin se on, ja euroalue on kehittymässä nopeaa vauhtia velkaunioniksi ja liittovaltioksi." Ja hänen mukaansa päätarkoitus on, niin kuin tietenkin onkin, se, että Suomi irrottautuisi euroalueesta. Ajankohtaiseksi tämän pääpointin tekee se, että koko Euroopan unionin päätöksentekojärjestelmää ollaan muuttamassa olennaisesti, ja se kaventaa edelleen Suomen taloudellista ja valtiollista itsenäisyyttä. Valitettavasti tämä prosessi on jo hyvin pitkälle edennyt, ja hintana siitä on yli 20 miljoonaa työtöntä Euroopassa. Ei tullut Euroopan unionista työväen paratiisia, niin kuin aikoinaan liittymisen yhteydessä ay-johtajat vakuuttivat.

Sitten muutama sana niistä asioista, mitä täällä keskustelun aikana on nostettu esille, ensinnäkin tämä, että Euroopan unioni lisää turvaa ja on nimenomaan turvallisuuspoliittinen ratkaisu. Minusta täällä sanoi edustaja Hakkarainen aivan oikein sen, että meillä on 1 300 kilometriä yhteistä rajaa, ja Suomi on ainoa sotaan osallistunut Neuvostoliiton naapurimaa, jota ei miehitetty. Jos ajatellaan Euroopan unionissa ja muuten sitä, minkälaiset maat, ja millaisten maiden poliitikot tai sotilashenkilöt neuvovat meitä, siellä on tanskalaisia, norjalaisia ja virolaisia. Viime sodissa Viron yli mentiin idästä ja lännestä, Norjan miehittäminen kesti muutaman viikon ja Tanskan miehittäminen peräti vuorokauden, niin että kauhean paljon ei tämmöisiä neuvojia kannattaisi kuunnella. Lissabonin sopimuksessa on avunantolauseke, mutta kannattaa muistaa, että sinne on erityisesti Itävallan mutta myöskin Suomen tahdosta saatu poikkeus, että ainutlaatuinen kansallinen asema voidaan ottaa huomioon.

Pakolaiskriisin ratkaisu osoitti kyllä, mikä merkitys kahdenkeskisellä yhteistyöllä ja neuvotteluprosessilla Suomen ja Venäjän välillä oli. Jos me neuvottelisimme pakolaiskriisistä vielä EU:n kautta, niin ongelma olisi räjähtänyt silmille jo aikoja sitten, ja jos puhutaan EU:n yhteisestä politiikasta, niin minä olen myöskin siitä aika lailla varma, että siinä vaiheessa, kun EU:n pakotteita ennemmin tai myöhemmin aletaan purkaa, niin saksalaiset ja ranskalaiset ovat Venäjällä tehneet bisnestä jo kauan aikaa ja toivottavat suomalaiset sitten jälkijunassa tervetulleiksi.

Arvoisa puhemies! Vielä Kreikan tilanteesta, kun sitä on yritetty sysätä Syrizan päälle. Tosiasiahan on, että Kreikassa hallitsivat sosialistit, paikalliset sosialidemokraatit ja paikalliset kokoomuslaiset vuosikymmeniä. Sotilasjuntan jälkeen vuorotellen Padandreoun ja Karamanlisin suvut laittoivat sen maan aivan kaoottiseen tilanteeseen. Vuosikymmeniä kestävä korruptio johti sitten siihen surulliseen kehitykseen, mihin se johti. Kreikka otettiin mukaan, vaikka nämä hatusta tempaistut Emu-kriteerit eivät täyttyneet. Silloin aukesivat kreikkalaisille velkataivaan portit ja myöhemmin myöskin Suomelle velkahelvetin portit.

Ja tässä EU:n integraatiossa on kyllä aivan sama tapa toimia kuin Nato-integraatiossa. Kun otetaan uusi askel, niin aina seuraava askel kielletään. Jos ollaan johdonmukaisia, niin mihinkään välitilaan Euroopan unioni ei voi jäädä, se joko hajoaa tai sitten siitä tulee liittovaltio, ja kun ajatellaan sitä, kuinka kaoottinen tilanne Euroopan unionissa on, niin kyllä tämä EU:n tunnuslause "moninaisuudessaan yhtenäinen" on aikamoinen paradoksi.

Arvoisa puhemies! Kyllä on useampikin sellainen poliitikko ja on puolueitten sisällä fraktioita, jotka ovat hyvissä ajoin jo 1990-luvun alussa sanoneet, mihin tämä kehitys tulee johtamaan, esimerkiksi Esko Seppänen, Paavo Väyrynen, Timo Soini silloin — pitää sanoa, että silloin — ja myöskin edustaja Pekkarisen selvitystyössä oli sellaisia faktoja, jotka valitettavasti toteutuivat.

Vielä jos kiteyttää sen, mistä on kyse, niin kannattaa muistaa, mitä Jean Monnet on aikoinaan sanonut. Suora lainaus hänen teksteistään: "Euroopan kansoja pitäisi ohjata kohden supervaltiota niin, että niiden kansat eivät ymmärrä, mistä on kysymys. Tämä voidaan saavuttaa toinen toistaan seuraavilla askeleilla, joista jokainen on puettu taloudellisen päämäärän muotoon, mutta jotka väistämättömästi ja peruuttamattomasti johtavat liittovaltioon." Tämä kehityssuunta on täysin selvä ja kiistaton, ja enemmän minä arvostan niitä poliitikkoja, jotka rehellisesti sanovat, että heidän tavoitteenaan on liittovaltio, kertovat oman poliittisen linjansa ja toimintatapansa, mutta niitä minä en ymmärrä enkä arvosta ollenkaan, jotka tietävät hiljaisesti tämän, mihin tämä tulee johtamaan, mutta sitten kiistävät nämä kaikki tosiasiat.

19.23 **Ulla Parviainen kesk:** Arvoisa puhemies! Tämä kansalaisaloite tähtää kansanäänestyksen järjestämiseen. Tuskin perustuslakia uudistettaessa tiedostettiin, miten nopeasti maailma muuttuu, kun ajattelemme kansalaisaloitteen allekirjoitusten hankkimista, sen vaikeutta tai sen helppoutta. Media toiminnallaan mitä voimakkaimmin vaikuttaa kansalaisaloitteen kiinnostavuuteen. Näyttääpä mediajulkisuus itse asiassa olevan ratkaisevaa allekirjoitusten karttumisessa. Olenkin pohdiskellut, onko vaadittu 50 000 allekirjoituksen määrä aloitteeseen juuri kansanäänestyksestä aivan liian alhainen nykyisen tekniikan ja sometuksen aikana. Lähidemokratian tueksi tehtyyn kunnanjäsenten aloitteeseen neuvoa antavan kansanäänestyksen järjestämisestä tarvitaan vähintään 4 prosenttia kunnan 15 vuotta täyttäneistä asukkaista. Tulisiko tämä sama suhde olla myös valtiollisissa kansalaisaloitteissa, ainakin neuvoa antavan kansanäänestyksen järjestämiseen tähtäävässä aloitteessa, nyt vaaditun noin 1,2 prosenttia äänioikeutetuista sijaan kolmin- tai nelinkertainen määrä allekirjoituksia?

Arvoisa puhemies! Uudelle edustajalle on ollut erittäin mielenkiintoista seurata hyviä puheenvuoroja eurosta. Rahaliittoon liittyviin ongelmiin tulee kyllä määrätietoisesti löytää ja pyrkiä löytämään ratkaisua. Neuvoa antavalla kansanäänestyksellä ne eivät valitettavasti kyllä ratkea.

19.25 **Satu Hassi vihr:** Arvoisa puhemies! Muutama täydennys siihen, mitä sanoin aikaisemmassa puheenvuorossani.

Kerroin siitä, että kun Suomi teki päätöstä ja eduskunta teki päätöstä rahaliittoon liittymisestä, myös näitä riskejä tuotiin esille. Kuitenkin keskustelun yleissävy euroon liityttäessä oli pohdinta siitä, miten meidän käy, jos meillä on lama ja suurissa EU-maissa ei ole lama. Silloin olimme juuri kokeneet 90-luvun alun erittäin pahan laman. En muista, että kukaan olisi siinä keskustelussa tuonut esille sellaista mahdollisuutta, että jotkut toiset maat ovat pulassa ja me mietimme, olemmeko valmiita auttamaan. Silloisessa keskustelussa enemmänkin etukäteen valitettiin sitä, että jos me olemme joskus pulassa, niin tuskin meitä autetaan.

Edustaja Huhtasaaren kanssa olen yhdestä asiasta samaa mieltä: Kyllä, kun rahaliittoa tietyllä tapaa kaunomaalailtiin ennen tätä päätöstä tehtäessä, kyllä se oli joillekin fixe idée,

minä myöskin sain sen vaikutelman. Siitä huolimatta myöskin kriittistä keskustelua käytiin. Sen voi tarkistaa lukemalla niiden eduskuntakeskustelujen pöytäkirjat. Aivan eri asia on kuitenkin se, että me emme pysty palaamaan rahaliittoa edeltävään tilanteeseen sillä, että päätämme erota eurosta. Kun on hypännyt liikkuvaan veneeseen, joka on ulapalla, niin ei laiturille pääse sillä tavalla, että hyppää siitä veneenlaidan yli.

Sanoin äskeisessä puheenvuorossani, etten pysty kuvittelemaan sitä, että euroero voisi tapahtua ilman vielä suurempaa taloudellista mullistusta kuin olemme viime vuosina jo kokeneet, ja olen oikeasti tätä mieltä. Muistakaamme nyt se, että globaalin finanssikriisin laukaisi pienehkön pankin, Lehman Brothersin konkurssi Yhdysvalloissa. Sen vaikutukset tuntuivat koko maailmassa, ja sen jälkimainingeista vieläkin kärsimme. Kreikan bkt on suuruusluokkaa puolitoista prosenttia EU:n bkt:sta. Kreikan kriisi on heijastunut koko Eurooppaan, myös meihin.

Yksi pointti, joka ei mahtunut ensimmäiseen puheenvuorooni, on se, että olen sitä mieltä, että ne EU:n vahvistamistoimet, joita tarvitaan, jotta rahaliitto toimisi jatkossa kunnolla, sisältävät myöskin sen, että tarvitaan uusia keinoja koota EU:n omaan budjettiin varoja. Pidän hyvin epäviisaana Suomen hallituksen, ja itse asiassa suunnilleen kaikkien Suomen tähänastisten hallitusten ja useimpien muidenkin EU-maiden hallitusten, nihkeyttä sitä kohtaan, että luotaisiin uusia tapoja koota rahoja suoraan EU:n budjettiin. Tällaisiahan on ollut esillä, esimerkiksi finanssitransaktiovero ja lentoliikenteen polttoainevero. Mielestäni näitä pitäisi vakavasti harkita.

Täällä on käytetty kaunomaalailevia puheenvuoroja siitä, miten hienoa olisi, jos emme olisi EU:n jäseniä. Vaikka EU:n päätöksenteossa on monia ongelmia, aivan niin kuin Suomessakin on monia ongelmia — en ole läheskään kaikista Suomen päätöksistä samaa mieltä, en myöskään läheskään kaikista EU:n päätöksistä — en silti eroaisi Suomesta enkä ehdottaisi oman kotikaupunkini tai kotimaakuntani eroamista Suomesta. Palautan mieleen vielä tämän perusasian eli rauhan ja vakauden turvaamisen. Kyllä olen aika vakuuttunut siitä, että esimerkiksi siinä vaiheessa, kun Venäjä liitti Krimin itseensä ja aloitti sodan Itä-Ukrainassa, meillä suomalaisilla olisi ollut todella paljon epävarmempi olo, jos emme olisi EU:n jäseniä.

Arvoisa puhemies, viimeisenä pointtinani: Tässä aikaisemmin kyselytunnilla keskustelimme veronkierrosta. Hallitus on tänään julkaissut sen työryhmän, jonka pääministeri lupasi, parlamentaarisen työryhmän. Olen hyvin pahoillani ja pettynyt siihen, että sen toimeksianto on rajattu vain laittomuuksien torjuntaan, harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjuntaan. Ymmärsin pääministerin lupaavan, että se kattaa myös niin sanotun aggressiivisen veronkierron eli että tehtävänä on myös tukkia sekä Suomen omin toimin että EU:n kautta ne porsaanreiät, joiden kautta tapahtuu tämä niin sanottu aggressiivinen verosuunnittelu.

19.31 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Suomessa on järjestetty kansanäänestyksiä hyvin harvoin. Tilanne on maassamme hyvin erilainen kuin Sveitsissä, jossa asukkaat voivat ilmaista kantansa suoran demokratian keinoin varsin monissa asioissa. Suomi liitettiin euroalueeseen Lipposen hallituksen aikana ilman uutta kansanäänestystä, vaikka 90-luvun EU-kansanäänestyksen tiimoilla ei keskusteltu yhteisestä rahasta riittävän laajasti. Valitettavasti eurosta ei tullut toivottua ja mainostettua menestystarinaa. Kun Suomi otti euron käyttöön, ei nykyisen kaltaisia tai ainakaan nykyisen laajuisia ongelmia ennakoitu. Se lu-

onnollisesti tiedettiin, että Suomen itsemääräämisoikeus kaventuisi merkittävästi markasta luopumisen myötä.

Edustaja Sarkkinen totesi tänään aloituspuheenvuorossaan, että talouskurikriteerit ovat olleet euroalueen ongelmien aiheuttajia, mutta itse asiassa ongelmia on pikemminkin aiheuttanut sovittujen sääntöjen noudattamatta jättäminen. Muun muassa Kreikka otettiin alun perin mukaan euroalueeseen vääristeltyjen tilastojen perusteella ja väärinkäytöksiä katsottiin eurohuumassa läpi sormien. Sääntöjen rikkominen on valitettavasti jatkunut siitä lähtien.

Vaikka monet Suomen talouden sisäiset ongelmat johtuvat paljolti taloutemme kulurakenteesta ja rakenteelliset uudistukset ovatkin välttämättömiä, on myös tässä keskustelussa tuotu esiin matala korkotaso eräänä merkittävänä euroalueen hyötynä. Kuitenkin esimerkiksi myös euroalueeseen kuulumattomassa Ruotsissa korkotaso on matala, joten perustelu euron mukanaan tuomasta korkohyödystä ontuu tältä osin. En myöskään katso euron olevan ratkaisu Suomen turvallisuuspoliittisiin kysymyksiin, kuten muun muassa edustaja Kantola aiemmin tänään esitti asian olevan. Turvallisuuteemme liittyvät kysymykset on ratkaistava aivan muilla keinoilla.

Valitettavasti viime vuosina EU:ta on viety kiihtyvään tahtiin kohti liittovaltiota, joiltakin osin ehkä pakon edessä mutta monelta osin ideologisista syistä. Britannian mahdollista EU-eroa kesällä käsittelevä kansanäänestys osoittanee EU:n kehityksen laajat suuntaviivat. Vaikka Britannia ei kuulu euroalueeseen, on EU- ja euroalueen toimintaa kohtaan esitetty voimakasta kritiikkiä halki Euroopan. Kritiikki koskee raha- ja talouspolitiikan lisäksi oikeutetusti muun muassa maahanmuuttokriisin hoitoa. Yleisesti onkin nähty, etteivät EU:n laajuiset ongelmanratkaisumekanismit toimi aina kovin hyvin koko Euroopan alueella.

Arvoisa puhemies! Aiheeseen liittyvää keskustelua on syytä käydä meillä Suomessakin, ja tämä kansalaisaloite on toiminut ansiokkaana keskustelun herättäjänä ainakin täällä eduskunnassa. Sivumennen sanoen tämä keskustelu on kaiken lisäksi ollut yllättävän hyvähenkistä, vaikka selvästi meillä mielipide-eroja onkin. On myös muistettava, että kansalaisaloitteessa on esitetty järjestettäväksi kansanäänestys. Siinä ei ainakaan suoraan vaadita Suomen eroa eurosta saati EU:sta.

Arvoisa puhemies! Meidän päättäjien on syytä kuunnella aidosti ja tarkalla korvalla kansan mielipidettä, vaikka tietenkin myös puolueetonta tietoa euroeron seurauksista tarvitaan vielä lisää. Tähän asiaan viitataan myös kansalaisaloitteessa. Koulutettuna kansakuntana ja seurauksista hyvin informoituina suomalaiset osaavat kyllä muodostaa tästäkin asiasta järkevän näkemyksen, jota päättäjien tulee kunnioittaa.

Arvoisa puhemies! Kansalaisaloitteessa esitetty kansanäänestys toisi koko kansan näkemyksen eduskunnan tietoon, ja tällä perusteella kannatan kansanäänestyksen järjestämistä.

19.35 **Sanna Marin sd:** Arvoisa puhemies! Euroeroon liittyisi merkittäviä taloudellisia ja muita riskejä, ja mikäli olen ymmärtänyt oikein, ei yksikään eduskuntapuolue, ei myöskään perussuomalaiset, ole esittänyt euroeroa. Tästä näkökulmasta katsottuna kansanäänestyksen järjestäminen olisi ongelmallista, enkä sitä tässä tilanteessa kannata. On kuitenkin selvää, että Eurooppaa ravisuttanut talouskriisi on tuonut esiin euroalueen haavoittuvuuden ja raha- ja talousliiton rakenteisiin liittyviä isoja ongelmia, ja yhtä selvää on se, että euroalueen rakenteita on kehitettävä. Raha- ja talousliitto Emua on kehitettävä siten, että

sen painopisteenä on talouskasvun, työllisyyden, sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja rahoitusvakauden vahvistaminen Euroopassa.

Sosialidemokraattien mielestä Suomen on oltava aktiivinen raha- ja talousliiton kehittämistyössä. Olennaista tässä työssä on rakenteellisiin heikkouksiin puuttuminen, pankkisektorin sääntelyn parantaminen sekä finanssipolitiikan koordinaation johdonmukaisuus.

Arvoisa puhemies! Aivan kuten edustaja Viitanen puheenvuorossaan totesi, Suomen talouden nykyisiä ongelmia ei voi kuitenkaan kaataa yksin eurojäsenyyden tai euroalueen syyksi. Samaan aikaan kun keskustelemme euroalueen valuvikojen korjaamisesta, on keskusteltava myös Suomen harjoittaman talouspolitiikan järkevyydestä. Onko esimerkiksi hallituksen harjoittama leikkausvetoinen talouspolitiikka erityisesti koulutuksessa ja tutkimuksessa järkevää, kun samaan aikaan pitäisi uudistaa maamme elinkeinorakennetta, vahvistaa osaamista ja parantaa kilpailukykyämme? Vastaus on, että ei ole. Entä onko järkevää leikata esimerkiksi harmaan talouden torjunnasta, kun harmaa talous, veronkierto ja talousrikollisuus ovat merkittäviä ongelmia Suomessa ja Euroopassa ja aiheuttavat suuria menetyksiä julkisille talouksille? Vastaus tähänkin on, että ei ole. Päinvastoin, yhteisiä aggressiivisen verosuunnittelun, veronkierron ja veroparatiisien vastaisia toimia on kiirehdittävä ja vahvistettava niin kotimaassa kuin Euroopassa.

Arvoisa puhemies! Tarvitsemme siis uudistuksia talouspolitiikkaan ja (Puhemies koputtaa) rakenteisiin niin euroalueella kuin Suomessa, ja tätä työtä sosialidemokraatit haluavat aktiivisesti tehdä.

19.37 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Muistan, kun 1995 käynnistettiin kansanäänestys EU:hun liittymisestä. Se oli demokratiaa, koska kansa äänesti. Kyllä-äänet voittivat niukasti. Se on jäänyt mieleen, että sitä myönteistä päätöstä blokattiin ja lobattiin kovin sillä, että ruokakassin hinta halpenisi, myös oltaisiin kansainvälisiä ja ei jäätäisi kehityksestä jälkeen. No, ruokakassin hinta ei kovin paljoa ole halventunut. Jos ajatellaan meidän tuottajiemme, maanviljelijöiden, tilannetta tällä hetkellä, niin se on miltei katastrofaalinen. Eli silloin tässä EU-huumassa neuvoteltiin jotakin huonosti myös tuottajien kannalta, koska tilanne on tällä hetkellä tämä.

Käsillä oleva kansalaisaloite ehdottaa kansanäänestyksen järjestämistä Suomen jäsenyydestä euroalueessa. Aloite on kerännyt noin 53 000 nimeä, ja siihen on jo kannatuksen vuoksi suhtauduttava täydellä vakavuudella. Kuten kansalaisaloitteesta käy ilmi, Suomi liitettiin euroalueeseen vuonna 1998 eduskunnan päätöksellä. Tällöin ei järjestetty kansanäänestystä eikä eduskunnalle annettu edes lakiehdotusta vaan valtioneuvoston tiedonanto. Euroalueen ongelmien myötä monet tahot ja henkilöt ovat ilmaisseet tyytymättömyytensä tapaan, miten Suomi euroon aikoinaan liittyi. Ja tämän kysymyksen voisi esittää silloiselle hallitukselle ja sen jälkeisille hallituksille: miksi ei silloin järjestetty kansanäänestystä?

Maastrichtin sopimuksessa Suomi ja Ruotsi ilmoittivat päättävänsä euroalueeseen kuulumisesta erikseen. Kuitenkin vain Ruotsissa järjestettiin kansanäänestys, minkä tuloksena Ruotsi jättäytyi talous- ja rahaliiton ulkopuolelle. Suomen ja Ruotsin kansantaloutta vertailtaessa on usein tultu siihen johtopäätökseen, että euroon liittyminen oli virhe. Myös liittovaltiokehitys, mikä euroalueella vallitsee, on kieltämättä huolestuttavaa tällä hetkellä. Kansallista päätöksentekovaltaa ollaan hivuttamassa askel askeleelta EU:n alaisuuteen, ja se huolestuttaa todella. Eurosta on oltu osittain tyytyväisiä kuitenkin 2000-luvulla täällä Suomessa. Suomen talousvaikeuksien alettua euron kritiikki on kasvanut ja vaatimukset

euroalueesta irtaantumiseen voimistuneet. Maamme taloutta vaivaa kuitenkin moni muukin ongelma kuin euro. Rakenteellisten ongelmien ratkaisu, työttömyyden vähentäminen ja talouden ehostaminen rakenteellisilla uudistuksilla on tällä hetkellä hallituksen prioriteetti, ei spekulointi eurosta eroamisella ainoastaan. Kuten ministeri Soinikin on todennut, muutamassa vuodessa on tapahtunut maailmanlaajuisesti niin paljon, että siihen samaan maailmaan, siihen samaan tilanteeseen, jossa ennen olimme, emme enää voi palata — ei ole mahdollisuutta, kaikki on muuttunut.

Ydinasia kansalaisaloitteessa on siis se, että 53 000 kansalaista haluaisi kansanäänestyksen euroalueessa olosta. Tämä kansanäänestys olisi neuvoa-antava. Elikkä vielä kysymys kuuluu: miksi kansanäänestystä ei järjestetty silloin, kun sen aika oli? — Mutta mitä vanhoja muistella, koska nyt eletään tätä päivää ja tässä. Tämä kansalaisaloite yleensä kansanäänestyksestä on sellainen, mitä perussuomalaiset kannattavat, koska kansan äänen pitää kuulua ja kansanäänestyksiä ei, kuten edustaja Savio tässä mainitsi, kovin usein pidetä, vaikka olisi tarvis.

Kuitenkin kiitän kansalaisaloitteen alullepanijaa, Paavo Väyrystä, tästä aloitteesta. Se on tärkeää, että tätä keskustelua käydään myös kansanäänestyksen merkityksestä. Ja terveisiä sinne lehterille parlamentaarikko Väyryselle: olen jo toista kautta istumassa samassa työhuoneessa, mikä teillä on ollut kansanedustajana ollessa. — Kiitos.

19.43 **Teuvo Hakkarainen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Täällä on puhuttu Euroopan yhteisestä puolustuksesta, ja se todella on näyttänyt kyntensä, miten on käynyt Euroopan suurkaupungeissa — terrori-iskuja, jatkuvaa mellakointia, niitä on kohta täällä Suomessakin täysin Euroopan ansiosta. Tämä on kohta, ja osaksi jo on, niin kuin Troijan hevosen kautta miehitetty maa, samalla tavalla kuin Itä-Eurooppa, nyt vain muslimien toimesta. Se siitä puolustuksesta.

Me perussuomalaiset olemme ainoa puolue, joka on johdonmukaisesti alusta lähtien ollut EU- ja eurokriittinen. Euroon liittyminen oli Suomelle virhe, joka on käynyt kalliiksi. Uskon, että valtaosa kansasta on tätä mieltä, ja heillä on oikeus tulla kuulluksi kansanäänestyksen muodossa. Monet sellaiset suomalaiset, jotka alun alkaen uskoivat euron ja EU:n ihanuutta hehkuttanutta propagandaa, ovat huomanneet, että se olikin kupla ja puhallus. Suomelle ja suomalaisille eurosta on ollut lähinnä haittaa. Haitta on jäänyt huomaamatta, kun taloudessa meni hyvin. Mutta nyt, kun ajat ovat olleet heikot jo monta vuotta, euron haitat ovat tulleet näkyviin sekä meillä että muualla. Euron niin sanotusta menestystarinastahan saamme lukea viikosta ja vuodesta toiseen. Espanjan budjettialijäämä kasvoi viime vuonna 5,1 prosenttiin eli selvästi Euroopan unionin valtiovarainministerien asettaman 4,3 prosentin rajan yli. Euromaista 3 prosentin alijäämän ylittävät Espanjan lisäksi Ranska, Portugali, Slovenia, Kreikka ja Kypros. Alijäämätavoitteen rikkomisen vuoksi Euroopan komissio voi esittää Espanjalle sakkoa, joka olisi 0,2 prosenttia maan bkt:sta.

Viikko sitten Saksan valtiovarainministeri Wolfgang Schäuble epäili, saako Kreikka taloutensa raiteilleen tukiohjelman avulla. Taloussanomien mukaan hän sanoi, ettei ole varma siitä, toimiiko Kreikan kolmas tukiohjelma. Hänen mukaansa Kreikan on vaikea elvyttää talouttaan, kun se ei voi euroalueen jäsenenä devalvoida valuuttaa. Kreikan euroeron todennäköisyys on noin 60 prosenttia, arvioi tutkimusyhtiö EIU raportissaan. Raportin mukaan on kyseenalaista, pystyykö Kreikan hallitus toteuttamaan kolmannen tukiohjelman toteuttamiseksi vaaditut toimet.

Arvoisa puhemies! Aika moni kadunmies olisi tuon arvannut jo vuosia sitten ilman talousviisaitten raporttejakin. Tällaiset luikurimaat kuin Kreikka ovat pohjaton kaivo. Sinne voidaan äyskäröidä vaikka kuinka monta tuhatta miljoonaa euroa, eivätkä asiat kummemmiksi muutu, eivät ainakaan suomalaisten asiat. Meillähän on pelkkä maksumiehen ja sivustakatsojan rooli tässä euroherrojen pelissä. Euro on yksinkertaisesti kilpailukyvyltään heikko valuutta. Sillä ei ole USA:n dollarin tai Japanin jenin arvostusta. Toisaalta sillä ei myöskään ole pienen maan pienen valuutan ketteryyttä reagoida talouden vaihteleviin tuuliin. Ei tarvitse katsoa kuin Viroon, Ruotsiin tai Norjaan ymmärtääkseen sen.

Arvoisa rouva puhemies! Euro on ollut meille suomalaisille yhtä suuri menestys kuin esimerkiksi Schengen-sopimus. Vapaata liikkuvuutta hehkuteltiin aikoinaan, vaikkei passintarkastus kenenkään tavallisen tallaajan elämää varmaan suuresti ollut haitannut. Nyt näemme, että vapaa liikkuvuus tarkoittaa myös rikollisten vapaata liikkuvuutta. Euroopan unionin päättäväisyys ja kyky säätää päätöksiä voimaan punnittiin viime vuonna, kun turvapaikkaturismi alkoi vyöryä sadointuhansin. Päättäväisyys havaittiin kevyeksi. Varmaankin satoja kokouksia on kriisin tiimoilta pidetty. Mitkä ovat tulokset? Aika laihat. EU:n ulkorajat vuotavat kuin seula. On kuitenkin ollut lohdullista huomata, että joissakin EU-maissa, kuten Unkarissa, kyetään itsenäiseen päätöksentekoon.

Arvoisa rouva puhemies! Toistan tähän loppuun sen, minkä alussa mainitsin: Suomalaisilla on oikeus tulla kuulluksi asiassa, josta kansalta ei ole missään vaiheessa kysytty. Kansalaiset eivät tuolloin keväällä 98 päässeet vaikuttamaan edes kansanedustajien välityksellä, koska eurojäsenyydestä ei tullut lakiehdotusta, pelkällä valtioneuvoston tiedonannolla meidät ujutettiin euroon. Toivon, että kansanäänestys järjestetään. Kannatan lämpimästi tätä aloitetta.

19.49 **Markku Pakkanen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Täällä on käyty hyvää ja laajaa keskustelua euroalueesta ja tästä kansalaisaloitteesta kaiken kaikkiaan. On totta, että euron riskit ovat nyt toteutuneet viime vuosina niin meillä Suomessa kuin myös koko euroalueella ja ongelmat on tunnistettava.

Positiivisia asioita kuitenkin eurossakin on ollut. On ollut hyvää kasvun aikaa, niin kuin täällä on monessa puheenvuorossa ollut, 2000-luvun alkupuolella. Matalat korot meille suomalaisille ovat olleet kiistatta myönteinen asia. Mutta se, mitä tästä eurosta on puuttunut mielestäni, on tämä valvonta ja sääntely. Nämä olisivat tärkeitä asioita laittaa tänäkin päivänä kuntoon, mutta valitettavasti on näin, niin kuin edustaja Kiviranta omassa puheenvuorossaan kertoi, että tällä hetkellä euron ongelmiin ei ole ratkaisua vielä näkyvissä. Iso kysymys on, olemmeko oppineet elämään yhteisessä eurovaluutassa, ja sitä meidän päättäjienkin olisi syytä aina silloin tällöin kysyä itseltämme. Samaa voi kysyä tietysti suomalaiselta työelämältä, työmarkkinajärjestöiltä ja kaikelta suomalaiselta kansalta: onko meillä taitoa elää tässä yhteisvaluutta eurossa?

Täällä on käyty myös hyvää keskustelua. Kansalaisaloitetta varmaan voi vähän laajentaa, kun puhutaan ulkopolitiikasta, turvallisuusasioista. Täällä on käytetty hyviä puheenvuoroja, on menty Kreikankin kriisin alueelle, mutta itse kansalaisaloite mielestäni kuitenkin pohjautui tähän euroalueen jäsenyyden kysymykseen. Mikäli kansanäänestys toteutetaan, niin lupaan olla mukana äänestämässä ja käydä sillä vielä lisää keskustelua. Toivon, että ei jää tähän iltaan tämä keskustelu, mitä täällä Eduskuntatalossa tästä käydään.

19.51 **Teuvo Hakkarainen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Vielä lyhyesti sen verran, että silloin aikanaan, kun Suomessa oli se pankkikriisi, pankit laitettiin kuntoon väkipakolla. Sen seurauksena nyt Suomessa on esimerkiksi Osuuspankki varmasti yksi maailman parhaista. Keski-Euroopassa on tällä hetkellä vastaavanlainen pankkikriisi menossa esimerkiksi Saksassa, ja siellä, niin kuin Essayah mainitsi tuossa, monella pankilla menee todella huonosti. No, nyt tämä Euroopan komissio, kun me tarvitsisimme tänne pohjoiseen Eurooppaan rahoitusta, näistä, joilla on huonot pankit, katsoo mallin ja kiristää rahoitusta. Täällä Pohjois-Euroopassa me tarvitsisimme nyt kipeästi investointeja muuhun. Sieltä otetaan ikään kuin kuva ja se siirretään tänne ja vaikutetaan. Kuinka paljon siitä on meille investointeihin ja muuhun hyötyä?

19.52 **Simon Elo ps:** Arvoisa puhemies! Täällä on varmasti käyty salissa pitkä ja monipolvinen ja hedelmällinenkin keskustelu euroalueesta. Kun tässä juoksin juuri paikalle, niin vähän hengästyttää, mutta eiköhän asian saa kuitenkin sanottua.

Tärkeintä on se, että Suomella olisi vaihtoehtoja. Meillä on se vaihtoehto, että mennään ajopuuna liittovaltioon. Meillä on toisena vaihtoehtona se, että peesataan sellaisia maita kuin Saksa, jotka pyrkivät siihen, että tätä liittovaltiota ei sellaisena tulisi kuin jotkut maat sitä ajavat. Kolmas vaihtoehto meillä on sitten tämä euroero, mitä kansanäänestyksellä käytännössä pyritään ajamaan.

Tärkeää on ymmärtää se, että mikäli euroalueen talouskehitys pysyy pitkään huonona ja Suomen talous ei ala toipua, on harkittava vakavasti euroalueesta eroamista, sillä eurossa pysyminen merkitsisi osallistumista tiivistyvään ja yhteisvastuuseen perustuvaan liittovaltiokehitykseen sekä taloudellisen itsenäisyytemme menettämistä. Menettäisimme taloudellisen itsenäisyyden samalla tavalla kuin itse olen menettänyt ääneni tänne juostessani, jotta voisin sanoa tämän tärkeän asian eli sen, että on kolme vaihtoehtoa, mitkä Suomi voi ottaa. Se on meistä itsestämme kiinni, uskallammeko antaa kansalle mahdollisuuden vaikuttaa siihen, mikä on Suomen taloudellinen ja myös suvereniteettiin liittyvä linja jatkossa.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen remitterade ärendet till grundlagsutskottet, som ekonomiutskottet ska lämna utlåtande till.